

**JUNGTINIŲ TAUTŲ NEĮGALIŲJŲ TEISIŲ KONVENCIJOS IR JOS FAKULTATYVAUS PROTOKOLO
ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS ATASKAITOS REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS**

Eil. Nr.	Rekomendacijos	Numatoma įgyvendinimo data ir priemonė ar priežastys, dėl kurių rekomendacijos nebus įgyvendintos (kita reikšminga informacija)
	4 STRAIPSNIS. BENDRI ĮSIPAREIGOJIMAI	
1.	1.1.Rekomenduojama iš pagrindų peržiūrėti bei atnaujinti vartojamą terminologiją, užtikrinant atitiktį tarptautiniams žmogaus teisių standartams.	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u> Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo pakeitimo projektas (nauja redakcija) šiuo metu rengiamas. Įstatymo naujoje redakcijoje numatoma atsisakyta diskriminuojančių sąvokų, vietoj jų nurodant sąvokas, kurios atlieptų Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijoje (JT Konvencija) vartojamas sąvokų apibrėžtis, JT Konvencijos straipsnių išaiškinimus. Dėl konkrečių sąvokų dar diskutuojama su NVO bei ekspertais.</p> <p>Įsigaliojimo data numatoma 2023 m. liepos 1 d.</p> <p>Šiuo metu yra rengiami Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo pakeitimai, kuriais, inter alia, planuojama atsisakyti ir šiame įstatyme vartojamų nepagarbių terminų žmonių su negalia atžvilgiu (planuojama, kad projektas parengtas ir pateiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybei – 2022 m. II ketv.).</p> <p><u>APLINKOS MINISTERIJA</u> <u>Rekomendacija įgyvendinama nuolatos</u></p> <p>Kuruojamuose teisės aktuose vartojama terminologija yra nuolat peržiūrima rengiant teisės aktų pakeitimo projektus. Terminologija visada derinama su Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Terminologijos pakomise.</p>

EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Suprantame rekomendacijos svarbą ir atsižvelgiame vartojant terminologiją.

FINANSŲ MINISTERIJA

Mokesčių įstatymuose vartojamos sąvokos, tokios kaip „neįgalusis“, „neįgalumas“, „neįgalumo lygis“ ir kitos susijusios sąvokos, yra suderintos su Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme apibrėžtomis sąvokomis. Kartu pažymėtina, kad vartotinos sąvokos (terminologija) peržiūrimos ir, esant poreikiui, atnaujinamos rengiant ir derinant teisės aktų pakeitimų projektus.

VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

2022 m. IV ketvirtis.

Terminologija bus peržiūrima ir tikslinama pagal poreikį, rengiant Vidaus reikalų ministerijos valdymo srities teisės aktų pakeitimų projektus.

KULTŪROS MINISTERIJA

Nuolat įgyvendinama. Kultūros ministerija, rengdama naujus teisės aktus ir koreguodama esamus, remiasi pateiktais pasiūlymais. Pvz., Visuomenės informavimo įstatyme (taip pat ir kituose teisės aktuose) draudimas kurstyti neapykantą buvo apibrėžtas taip: „Visuomenės informavimo priemonėse draudžiama skelbti informaciją, kurioje skleidžiama ar kurstoma neapykanta, tyčiojimas, niekinimas, kurstoma diskriminuoti, smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl amžiaus, lyties, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, **negalios**, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų ar religijos pagrindu“.

		<p>Rekomendacijos įgyvendinimo pabaigos termino nenumatome, nes terminijos keitimas yra tęstinis procesas.</p> <p><u>VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA</u></p> <p>Mokomojoje bei viešinimo medžiagoje yra naudojama atnaujinta terminologija.</p> <p><u>SUSISIEKIMO MINISTERIJA</u></p> <p>Vėliausiai nuo 2022 m. birželio 30 d. transporto sektoriaus teisėkūroje planuojama pradėti naudoti <i>Riboto judumo asmenys</i> sąvoką ir kitus rekomenduojamus terminus bei palaipsniui atnaujinti visą vartojamą terminologiją.</p> <p><i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i></p>
	<p>1.2. Rekomenduojama terminus „Neįgalieji“, „Neįgalumas“ rekomenduojama keisti į „Žmonės, susiduriantys su negalia/negalios situacijomis“, „Negalia“; „Specialieji poreikiai“ – „Individualūs poreikiai“; „Socialinė integracija“ – „Socialinė įtrauktis“.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo pakeitimo projektas (nauja redakcija) šiuo metu rengiamas. Įstatymo naujoje redakcijoje numatoma atsisakyta diskriminuojančių sąvokų, vietoj jų nurodant sąvokas, kurios atlieptų Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijoje (JT Konvencija) vartojamas sąvokų apibrėžtis, JT Konvencijos straipsnių išaiškinimus. Dėl konkrečių sąvokų dar diskutuojama su NVO bei ekspertais.</p> <p>Įsigaliojimo data numatoma 2023 m. liepos 1 d.</p> <p>Šiuo metu yra rengiami Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo pakeitimai, kuriais, inter alia, planuojama atsisakyti ir šiame įstatyme vartojamų nepagarbių terminų žmonių su negalia atžvilgiu (planuojama, kad projektas parengtas ir pateiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybei – 2022 m. II ketv.).</p>

APLINKOS MINISTERIJA

Rekomendacija įgyvendinama nuolatos

Kuruojamuose teisės aktuose terminai keičiami/tobulinami nuolatos ir nuosekliai, pvz. nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (ankstesnis minėto reglamento pavadinimas buvo „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“), kuriame atskirai nebeišskiriami žmonės, susiduriantys su negalia/negalios situacijomis, o jo nuostatos yra universalios, taikytinos visiems žmonėms, kurie naudojami statiniais, t. y. vyresnio amžiaus, laikinai nedarbingiems, tėvams su mažais vaikais, žmonėms, susiduriantiems su negalia/negalios situacijomis ir pan.

EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Suprantame rekomendacijos svarbą ir atsižvelgiame vartojant terminologiją.

VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

2022 m. IV ketvirtis – bus sistemiškai įvertinti, peržiūrėti ir tikslinami terminai, rengiant Vidaus reikalų ministerijos valdymo srities teisės aktų pakeitimų projektus.

2022 m. II ketv. - bus inicijuotas LR teisingumo ministro ir LR vidaus reikalų ministro 2005 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 1R-240/1V-246 patvirtintų Konvojavimo taisyklių 98.3 papunkčio pakeitimas, pakeičiant terminą „Neįgalieji“ į „Žmonės, susiduriantys su negalia / negalios situacijomis“.

2022 m. III ketv. – rekomendacija bus įgyvendinta rengiant Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisykles.

FINANSŲ MINISTERIJA

Mokesčių įstatymuose vartojamos sąvokos, tokios kaip „neįgalusis“, „neįgalumas“, „neįgalumo lygis“ ir kitos susijusios sąvokos, yra suderintos su Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatyme apibrėžtomis sąvokomis. Kartu pažymėtina, kad vartotinos sąvokos (terminologija) peržiūrimos ir, esant poreikiui, atnaujinamos rengiant ir derinant teisės aktų pakeitimų projektus.

KULTŪROS MINISTERIJA

Nuolat įgyvendinama. Kultūros ministerija, rengdama naujus teisės aktus ir koreguodama esamus, remsis pateiktais pasiūlymais. Atitinkamai informuosime apie šiuos pasiūlymus Kultūros ministerijos tiesioginio pavaldumo įstaigas. Rekomendacijos įgyvendinimo pabaigos termino nenumatome, nes terminijos keitimas yra tęstinis procesas.

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

2021 m. tarnyboje buvo atlikti 44 tyrimai dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu. Dėl galimo teisų suvaržymo šiuo pagrindu pernai telefonu konsultuoti net 294 asmenys. Pateiktos 69 išvados raštu į pateiktus klausimus.

Atliekant tyrimus dėl galimos asmenų su negalia diskriminacijos, vykdant prevencinę bei švietėjišką veiklą, Tarnyba vartoja bei skatina vartoti terminus, pripažįstančius žmonių su negalia bendruomenėje, rekomenduojamus šioje srityje veikiančių ekspertų („asmuo su negalia“, „asmuo, turintis negalią“, „žmogus, turintis negalią“, „individualūs poreikiai“ ir kt.)

Pažymėtina, kad Tarnyba, atlikdama tyrimus dėl galimos asmens diskriminacijos, vadovaujasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymu. Remiantis Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio nuostatomis, lygių galimybių kontrolierius, vadovaudamasis teisėtumo, nešališkumo ir teisingumo principais, šio įstatymo tvarka tiria skundus, atlieka tyrimus savo iniciatyva ir teikia konsultacijas

dėl paklausimų. Lygių galimybių kontrolierius atlieka nepriklausomus tyrimus, susijusius su diskriminacijos atvejais, ir nepriklausomas diskriminacijos padėties apžvalgas, skelbia nepriklausomas ataskaitas, teikia išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, taip pat pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl teisės aktų tobulinimo ir lygių teisių įgyvendinimo politikos prioritetų, vykdo prevencinę ir švietėjišką veiklą, lygių galimybių užtikrinimo sklaidą. Lygių galimybių kontrolierius keičiasi informacija su kitomis Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių institucijomis ir įstaigomis, tarptautinėmis organizacijomis.

Taigi minėtosios įstatymo nuostatos įpareigoja lygių galimybių kontrolierių būti nešališku ir nepriklausomu, atliekant tyrimus dėl asmenų diskriminacijos. Jokia trečiųjų asmenų pateikta nuomonė, įskaitant nevyriausybinės organizacijas, atstovaujančias asmenis su negalia, negali daryti įtakos kontrolieriaus priimamų sprendimų nešališkumui bei nepriklausomumui. Dėl šių priežasčių jokie tretieji asmenys neturi teisinio pagrindo dalyvauti priimant lygių galimybių sprendimus kaip lygiaverčiai partneriai.

Tuo pačiu atkreipiame dėmesį, jog atliekant tyrimus dėl lygių galimybių pažeidimo, Tarnyba kai kuriais atvejais pasitelkia ekspertus, atstovaujančius asmenų su negalia organizacijoms, dėl nuomonės pateikimo. Tarnyba organizuoja pasitarimus, diskusijas su asmenis su negalia atstovaujančiomis organizacijomis, bendradarbiauja vykdydama bendrus ES lėšomis iš dalies finansuojamus projektus.

ENERGETIKOS MINISTERIJA

Energetikos sritį reglamentuojančiuose tiesės aktuose vartojami aprobuoti terminai, patvirtinti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir teikiami vartoti teisės aktuose. Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme yra

		<p>nurodytos sąvokos <i>Neįgalusis, Neįgalumas, Specialusis poreikis</i>, o šio įstatymo vienas iš tikslų yra nustatyti neįgaliųjų <i>socialinės integracijos</i> principus. Visas šias sąvokas yra rekomenduojama peržiūrėti bei atnaujinti, atsižvelgiant į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo įgyvendinimo stebėsenos ataskaitoje už 2020 metus pateiktas rekomendacijas. Energetikos ministerija, rengdama energetikos srities teisės aktų pakeitimo projektus, vadovaujasi galiojančiomis Lietuvos Respublikos teisės aktų redakcijomis ir juose nurodytomis sąvokomis, todėl sąvokos, vartojamos įstatymuose, yra vartojamos ir žemesnės galios teisės aktuose. Pakeitus reglamentavimą statymuose, pakeičiami ir juos gyvendinantys teisės aktai. Atitinkamai, pakeitus Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme vartojamas sąvokas ir vykdant energetikos srities teisės aktų peržiūrą, galės būti nurodomos, jei tokios bus, pakeistos aprobuotos sąvokos.</p> <p><i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i></p>
	<p>1.3.Rekomenduojama atsisakyti žmogaus orumą žeminančio termino „Invalidas“/„Invalidumas“/„Invalidumo pensija“.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u> Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo pakeitimo projektas (nauja redakcija) šiuo metu rengiamas. Įstatymo naujoje redakcijoje numatoma atsisakyta diskriminuojančių sąvokų, vietoj jų nurodant sąvokas, kurias atlieptų Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijoje (JT Konvencija) vartojamas sąvokų apibrėžtis, JT Konvencijos straipsnių išaiškinimus. Dėl konkrečių sąvokų dar diskutuojama su NVO bei ekspertais.</p> <p>Įsigaliojimo data numatoma 2023 m. liepos 1 d.</p> <p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u></p>

		<p>2022 m. kovo 1 d. Ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu Nr. 4-308 „Dėl Darbo grupės 2021–2030 metų Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos pažangos priemonėms „Spartinti turizmo sektoriaus transformaciją“ ir „Plėtoti turizmo infrastruktūrą ir vystyti rinkodaros priemones“ parengti sudarymo“ sudaryta darbo grupė teikti pasiūlymus rengiamoms turizmo pažangos priemonėms. Šiuo metu Darbo grupė intensyviai dirba ties Programos turizmo pažangos priemonėmis, siūlo konkrečias veiklas, kurios turėtų teigiamą įtaką turizmo konkurencingumui, spręstų aktualias turizmui problemas. Darbo grupėje dalyvauja Lietuvos žmonių su negalia atstovai, kurių pasiūlymus ekonomikos ir inovacijų ministerija pasirengusi integruoti į Turizmo pažangos priemones.</p> <p>Pažymėtina, kad ekonomikos ir inovacijų ministerijos iniciatyva, nuo 2017 m. Turizmo taryboje, kuri yra patariamasis organas Ekonomikos ir inovacijų ministrui turizmo klausimais, dalyvauja ir Lietuvos žmonių su negalia sąjungos atstovai.</p> <p><u>VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA</u></p> <p>Priemonė vykdoma pagal poreikį užtikrinant rekomenduojamą terminą.</p> <p><u>KULTŪROS MINISTERIJA</u></p> <p>Įgyvendinta. Pakeisti Lietuvos kultūros ir meno tarybos nuostatai, kuriuose įtvirtinta, kad į šios tarybos sudėtį yra įtraukiamas Neįgaliųjų reikalų tarybos atstovas (Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015 m. rugsėjo 11 d. įsakymas Nr. IV-602 „Dėl Lietuvos kultūros ir meno tarybos nuostatų patvirtinimo“).</p>
	<p>1.4. Rekomenduojama siekti individualizuoti vertinimą, atsisakyti vien tik neigiamo įvertinimo ir standartizuotų apibrėžimų. Skirti daugiau dėmesio tinkamų sąlygų sudarymo ir</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Į XVIII Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą įtraukta priemonė „Sukurti vieno langelio principu veikiančią</p>

pritaikymo svarbai bei žmonių įgalinimui dirbti, nepaisant negalios – vertinti ir kokių įvairių paslaugų bei priemonių asmeniui gali prireikti tam, kad būtų įgalintas dirbti.

pagalbos neįgaliems vaikams ir šeimoms, auginančioms neįgalius vaikus, mechanizmą (atvejo vadyba, kompleksinės paslaugos ir pagalba)“, kurios atsakingi vykdytojai yra Sveikatos apsaugos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Įgyvendinant šią priemonę, planuojama sukurti vieno langelio principu veikiančią pagalbos asmenims su negalia ir jų šeimos nariams ar globėjams (rūpintojams) sistemą. Taikant atvejo vadybą sudaromas individualus / asmeninis Individualių poreikių planas, kuris kompleksiskai numatyta asmeniui reikalingų pagalbos priemonių ir /ar paslaugų poreikius; tokiu būdu būtų didinamos asmens su negalia integracijos galimybės ir individualizuojamos pastangos, didinamas socialinių paslaugų prieinamumas, kompleksiskumas, priartinant teikiamas paslaugas prie asmens su negalia, užtikrinama skiriamų paslaugų įgyvendinimo stebėseną

Įsigaliojimo data numatoma 2023 m. liepos 1 d.

Šiuo metu yra rengiami Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo pakeitimai, kuriais, inter alia, planuojama atsisakyti ir šiame įstatyme vartojamų nepagarbių terminų žmonių su negalia atžvilgiu (planuojama, kad projektas parengtas ir pateiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybei – 2022 m. II ketv.).

EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Suprantame rekomendacijos svarbą, esant poreikiui skatintume dalyvauti mokymuose atstovaujamosios srities specialistus.

VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Priemonė vykdoma pagal poreikį.

KULTŪROS MINISTERIJA

2022-2024 m. Kultūros ministerija įgyvendina projektą „Muziejai žmogaus gerovei“, kurio tikslas užtikrinti muziejų teikiamų paslaugų prieinamumą žmonėms, susiduriantiems su negalia arba negalios situacijomis.

		<p>2022-2023 m. bus atliktas tyrimas „Muziejai žmogaus gerovei“, kurio tikslas - parengti rekomendacijas dėl Lietuvos muziejų sektoriaus paslaugų, skirtų žmonėms, susiduriantiems su negalia arba negalios situacijomis, sistemos kūrimo, tobulinimo ir plėtros galimybių.</p> <p>2023-2024 m., vadovaujantis tyrimo metu parengtomis rekomendacijomis, trijuose Lietuvos muziejuose bus įgyvendinti pilotiniai projektai, remiantis kurių rezultatais ateityje planuojama finansuoti Lietuvos muziejų veiklas, susijusias su jų teikiamų paslaugų prieinamumo didinimu žmonėms, susiduriantiems su negalia arba negalios situacijomis.</p> <p>2022-2026 m. Lietuvos aklujų biblioteka įgyvendina projektą „ELVIS – pritaikytų medijų platforma: prieigos prie įtraukaus kultūros turinio individualių poreikių turintiems vartotojams plėtra, kurio metu planuojama parengti Lietuvos leidėjams skirtas mokymo programas ir priemones skaitmeninių pritaikytų leidinių rengimui bei organizuoti įtraukios leidybos mokymus. Projektas finansuojamas iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (RFF) lėšų.</p>
	<p>1.5. Rekomenduojama skatinti asmenis su negalia atstovaujančių NVO ir jų atstovų dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose, kaip lygiaverčiams partneriams, numatant atlygį už jų, kaip ekspertų, darbo laiką, dalyvavimą darbo grupėse, užtikrinti adekvačius terminus (pavyzdžiui, bent 10 darbo dienų) NVO siūlymų pateikimui, konsultacijoms.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Įgyvendinant Neįgaliųjų socialinės integracijos 2021–2023 metų veiksmų planą, kasmet per Neįgaliųjų reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojami Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektai. Projektų finansavimo tikslas – skatinti neįgaliųjų teises ginančių neįgaliųjų asociacijų veiklą, konkurso būdu finansuojant neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektus, skirtus atstovauti neįgaliesiems, ginant jų teises, telkiant neįgaliuosius bendroms veikloms, skatinant neįgaliuosius dalyvauti visuomeniniame gyvenime, didinant neįgaliųjų, jų šeimos narių ir visuomenės informuotumą.</p>

Neįgaliųjų visuomeninių organizacijų bei neįgaliųjų asociacijų įtraukimas į darbo grupes, viešąsias konsultacijas, skirtas neįgaliųjų socialinės įtraukties politikos klausimams spręsti, vienas prioritetinių.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1042 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1426 „Dėl Neįgaliųjų reikalų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sudėties ir nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtinti Neįgaliųjų reikalų tarybos (toliau – Taryba) nuostatai bei patikslinta Tarybos sudėtis, į kurią įtraukti net ik valstybių institucijų, savivaldybių atstovai, bet ir neįgaliųjų asociacijų atstovai. Taryba nagrinėja neįgaliųjų socialinės įtraukties klausimus ir teikia pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei, ministerijoms, kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl neįgaliųjų socialinės integracijos politikos, jos įgyvendinimo, neįgaliųjų visuomeninius santykius reglamentuojančių teisės aktų projektų bei Konvencijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitų.

SUSISIEKIMO MINISTERIJA

NVO siūlymų teikimui nustatomi adekvatūs terminai, arba esant skubos atvejams – vienodi kaip ir kitiems subjektams.

Nėra numatytas procesas/galimybė tiesioginiam ekspertų dalyvavimo skatinimui Lietuvos lygiu.

APLINKOS MINISTERIJA

Rekomendacija įgyvendinama nuolatos

Aplinkos ministerija sudarydama darbo grupes, planuodama keisti teisės aktų, susijusių su žmonėmis, susiduriančiais su negalios situacijomis, nuostatas, visada skatina ir kreipiasi į asmenis su negalia atstovaujančių NVO ir jų atstovus, kviesdama juos, kaip lygiaverčius partnerius, dalyvauti darbo grupėse, kviesdama teikti

pastabas ir pasiūlymus rengiamų teisės aktų pakeitimams. Įsitraukti į darbo grupių veiklą Aplinkos ministerijoje asmenys kviečiami neatlygintinai. Atlygis už ekspertų (ne tik asmenų su negalia atstovaujančių NVO ir jų atstovų) dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose numatomas atvejais, kai asmenys laimi teisės aktų pakeitimų projektų ar naujų teisės aktų parengimo viešųjų pirkimų konkursus.

EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

2022 m. kovo 1 d. Ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu Nr. 4-308 „Dėl Darbo grupės 2021–2030 metų Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos pažangos priemonėms „Spartinti turizmo sektoriaus transformaciją“ ir „Plėtoti turizmo infrastruktūrą ir vystyti rinkodaros priemones“ parengti sudarymo“ sudaryta darbo grupė teikti pasiūlymus rengiamoms turizmo pažangos priemonėms. Šiuo metu Darbo grupė intensyviai dirba ties Programos turizmo pažangos priemonėmis, siūlo konkrečias veiklas, kurios turėtų teigiamą įtaką turizmo konkurencingumui, spręstų aktualias turizmui problemas. Darbo grupėje dalyvauja Lietuvos žmonių su negalia atstovai, kurių pasiūlymus ekonomikos ir inovacijų ministerija pasirengusi integruoti į Turizmo pažangos priemones.

Pažymėtina, kad ekonomikos ir inovacijų ministerijos iniciatyva, nuo 2017 m. Turizmo taryboje, kuri yra patariamasis organas Ekonomikos ir inovacijų ministrui turizmo klausimais, dalyvauja ir Lietuvos žmonių su negalia sąjungos atstovai.

VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Priemonė vykdoma pagal poreikį užtikrinant rekomenduojamą terminą.

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

		<p>2021 m. pradėti periodiniai susitikimai su skirtingomis visuomenės grupėms atstovaujančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis.</p> <p>Įvyko susitikimas su Lietuvos negalios organizacijų forumo (LNF) atstovais. Skirtingoms neįgaliųjų grupėms atstovaujantys LNF nariai išryškino kelias svarbiausias bendruomenės problemas: darbo rinkos ir švietimo prieinamumo iššūkius, savarankiško gyvenimo bendruomenėje ir asmeninio asistento paslaugos užtikrinimą žmonėms su intelekto negalia, informacijos bei fizinės aplinkos neprieinamumą, klausos aparatų kompensavimo tvarkos problemas, savivaldybių negebėjimą užtikrinti pavežėjimo paslaugų asmenims, kuriems reikalingos gyvybiškai būtinos hemodializės procedūros. Daug dėmesio susitikime skirta žmonių su negalia įtraukties į darbo rinką klausimams.</p> <p><i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i></p>
	<p>1.6. Rekomenduojama bendradarbiaujant su NVO skatinti mokymus neįgaliųjų srityje atstovaujamosios srities specialistams.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Įgyvendinant Neįgaliųjų socialinės integracijos 2021–2023 metų veiksmų planą, kasmet per Neįgaliųjų reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojami Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektai. Projektų finansavimo tikslas – skatinti neįgaliųjų teises ginančių neįgaliųjų asociacijų veiklą, konkurso būdu finansuojant neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektus, skirtus atstovauti neįgaliesiems, ginant jų teises, telkiant neįgaliuosius bendroms veikloms, skatinant neįgaliuosius dalyvauti visuomeniniame gyvenime, didinant neįgaliųjų, jų šeimos narių ir visuomenės informuotumą. Viena iš projektų remiamų veiklų – tiesiogiai su neįgaliaisiais dirbančių specialistų kvalifikacijos tobulinimas.</p> <p>SADM organizuoja Nevyriausybines organizacijas vienijančių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo projektų finansavimo bei Nacionalinių nevyriausybinių organizacijų</p>

institucinio stiprinimo projektų finansavimo konkursus, kurių tikslas stiprinti NVO sektorių. Finansuotinos veiklos, skirtos NVO kompetencijų tobulinimas.

APLINKOS MINISTERIJA

Rekomendacija įgyvendinta

Aplinkos ministerija, bendradarbiaudama su NVO, prisideda prie neįgaliųjų srityje dirbančių specialistų mokymų skatinimo. Pažymime, kad tiek architektų, statybos inžinierių atestavimo metu tikrinant žinias, tiek atestuotų architektų, statybos inžinierių kvalifikacijos tobulinimo mokymuose nagrinėjami klausimai, susiję su universalus dizaino principų taikymu. Informuojame, kad Aplinkos ministro 2017-02-09 įsakymas Nr. D1-130 „Dėl profesinių ir teisinių žinių egzaminų programų architektams patvirtinimo“ apibrėžia teisinių ir profesinių žinių patikrinimo programų turinį, įskaitant „Aplinkos pritaikymas visiems visuomenės nariams – projektavimo visiems (universalus dizaino) principų taikymas, užtikrinant žmonių srautų judumą ir prieinamumą“ dalyką. Pagal Architektų kvalifikacijos tobulinimo organizavimo tvarkos aprašą, atestuotų architektų kvalifikacijos tobulinimo programoje mokomų/pateikiamų temų turinys yra susijęs su atestuotų architektų profesinėmis ir teisinėmis žiniomis, t. y., kvalifikacijos tobulinimo programos apima ir universalus dizaino principų taikymo klausimus. Vadovaujantis Aplinkos ministro 2012-01-12 įsakymu Nr. D1-29 „Dėl VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centro teisinių žinių egzaminų programos statybos inžinieriams, siekiantiems eiti statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų pareigas ypatinguosiuose ir neypatinguosiuose statiniuose“ patvirtintomis teisinių žinių patikrinimo programos nuostatomis, nuolat organizuojami specialistų kvalifikacijos tobulinimo mokymai, apimantys ir su universalus dizaino principų taikymu susijusius klausimus.

VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA

Bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis asmenų su negalia organizacijomis prieš kiekvienus rinkimus vyksta mokymai apygardų ir apylinkių komisijų nariams, kuriuose atkreipiamas dėmesys į asmenų su įvairiomis negaliomis problemas, supažindinama su bendravimo ypatumais (kaip reikėtų bendrauti su įvairias negalias turinčiais asmenimis, kokių veiksmų reikėtų vengti ir pan.), apmokoma dirbti su įvairiomis asmenims su negalia skirtomis priemonėmis (Brailio raštu atspausdintais biuleteniais, padidinamaisiais stiklais, asmenis, kurtiesiems asmenims skirtu Skype kanalu). Taip pat prieš kiekvienus visuotinius rinkimus rengiami susitikimai su nevyriausybių organizacijų atstovais, siekiant išsiaiškinti, kaip pagerinti balsavimo procesą asmenims, susiduriantiems su negalia.

SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Mokymai neįgaliųjų srityje atstovaujamosios srities specialistams skatinami, tačiau neišskiriant iš kitų sričių, o pagal siekį stiprinti žinias ir įgūdžius.

EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Esant poreikiui skatinsime dalyvauti mokymuose atstovaujamosios srities specialistus.

VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Priemonė vykdoma pagal poreikį.

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

Tarnybos ekspertės veda mokymus įmonių bei įstaigų darbuotojams, kurių metu darbuotojai ima geriau suvokti tai, kas yra lygios galimybės, kaip jos liečia kiekvieną asmeniškai, susipažįsta su nelygybės ištakomis ir statistikos duomenimis, gauna įžvalgų, nuo ko reikėtų pradėti, norint užtikrinti lygių galimybių

		<p>politiką organizacijoje. 2021 m. mokymuose dalyvavo per 400 skirtingų organizacijų darbuotojų, vadovų, personalo specialistų.</p> <p><i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i></p>
	5 STRAIPSNIS. LYGYBĖ IR NEDISKRIMINAVIMAS	
2.	<p>2.1.Rekomenduojama lygių galimybių įstatyme įtvirtinti, kad tinkamų sąlygų visose srityse nebuvimas ir nesudarymas būtų pripažįstama kaip diskriminacijos negalios pagrindu forma.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Rengiamame Lygių galimybių įstatymo pakeitimo projekte, <i>inter alia</i>, ketinama apibrėžti tinkamų sąlygų nesudarymą dėl negalios, kaip diskriminacijos formą (planuojama, kad projektas parengtas ir pateiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybei – 2022 m. II ketv.).</p>
	<p>2.1. Išplėsti reikalavimus Universaliam dizainui, atsižvelgiant į degalinių pritaikymą žmonėms su negalia.</p>	<p><i>ENERGETIKOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i></p>
	<p>2.2.Rekomenduojama užtikrinti adekvačias valstybės investicijas tinkamam sąlygų sudarymui ir pritaikymams darbo vietoje.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Kadangi aktyvios darbo rinkos politikos priemonės įgyvendinantiems darbdaviams mokamos subsidijos nėra laikomos valstybės investicija, manytina, kad Užimtumo įstatyme nustatytos subsidijos darbo vietų pritaikymui nėra priskirtinos prie „adekvačių valstybės investicijų“.</p>
	<p>2.3. Rekomenduojama reguliariai ir sistemingai organizuoti daugiau mokymų ir konsultacijų asmenims su negalia, o taip pat juos atstovaujančioms NVO, ypatingą dėmesį skiriant nutolusių nuo Vilniaus regiono vietovių asmenims ir NVO.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 931 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos patvirtinimo“ yra numatyta priemonė „09-003-02-02-06 Įgyvendinti lygių galimybių, lyčių lygybės principus“. Informuojame, kad šios pažangos priemonės apimtyje, <i>inter alia</i>,</p>

		<p>planuojama vykdyti asmenų, susiduriančių su diskriminacija, kompetencijų ugdymą dėl jų teisių gynimo, jei tam bus gautas finansavimas (pažangos priemonę planuojama pradėti vykdyti 2023 m. sausio 1 d.).</p> <p>SADM organizuoja Nevyriausybinės organizacijas vienijančių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo projektų finansavimo bei Nacionalinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo projektų finansavimo konkursus, kurių tikslas stiprinti NVO sektorių.</p> <p>Įgyvendinant Neįgaliųjų socialinės integracijos 2021–2023 metų veiksmų planą, kasmet per Neįgaliųjų reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojami Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektai. Projektų finansavimo tikslas – skatinti neįgaliųjų teises ginančių neįgaliųjų asociacijų veiklą, konkurso būdu finansuojant neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektus, skirtus atstovauti neįgaliesiems, ginant jų teises, telkiant neįgaliuosius bendroms veikloms, skatinant neįgaliuosius dalyvauti visuomeniniame gyvenime, didinant neįgaliųjų, jų šeimos narių ir visuomenės informuotumą.</p> <p><i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i></p>
3.	<p>7 STRAIPSNIS. VAIKAI SU NEGALIA</p> <p>3.1.Rekomenduojama peržiūrėti Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją ir ją suderinti su naująja Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo redakcija.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija yra peržiūrima, vertinant reikalingus pakeitimus – juos atlikti planuojama 2023 m.</p>

<p>3.2.Rekomenduojama, kad vaiko interesų asmeninė išraiška turėtų būti siejama su vaikui (ypač vaikui su negalia) priimtinausios valios išraiškos formos kriterijumi (žaidimu, kūno kalba, veido išraiška, braižymu ar piešimu).</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Planuojama teisės aktus, reglamentuojančius vaiko teisę į nuomonės išsakymą ir dalyvavimą sprendimų priėmimo įvertinti 2023 m., identifikuojant būtinus pakeitimus.</p>
<p>3.3.Rekomenduojama skirti didesnę materialinę, o taip pat didinti psichologinės pagalbos prieinamumą globėjams (rūpintojams), globojantiems (rūpinančius) vaiką su negalia.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Psichologinė pagalba, taip pat ir kitos paslaugos yra prieinamos visiems globėjams (rūpintojams) globos centruose, kurie veikia kiekvienoje Lietuvos svivaldybėje, o keliose iš jų yra po kelis globos centrus. Globos centrai pagal teisės aktus privalo teikti pagalbą visoms globėjų (rūpintojų) šeimoms, identifikudami globėjo (rūpintojo) ir globojamo (rūpinamo) vaiko poreikius ir pagal tai organizuodami jiems reikalingą ir jų individualius poreikius atitinkančią pagalbą ir paslaugas. Taip pat, kaip ir visos kitos šeimos, esant kompleksinės pagalbos poreikiui, globėjų (rūpintojų) šeimos gali kreiptis į savo gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją dėl atvejo vadybos proceso šeimai skyrimo. Nuo 2020 m. sausio 1 d. atvejo vadyba gali būti skiriama ir toms šeimoms, kuriose nėra nustatyti galimi vaiko teisių pažeidimai, tačiau šeima arba su ja dirbančios organizacijos, įstaigos savo iniciatyva kreipiasi dėl atvejo vadybos, siekiant užtikrinti šeimai reikalingą kompleksinę pagalbą.</p> <p>Siekiant užtikrinti globojamų (rūpinamų) vaikų poreikius, nuo 2022 m. sausio 1 d. padidintas ir diferencijuotas globos (rūpybos) išmokos dydis pagal vaiko amžių ir poreikius:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vaikams iki 6 metų skiriama ir mokama 5,2 bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI) dydžio (2022 m. – 218,4 Eur) išmoka per mėnesį; • vaikams nuo 6 iki 12 metų – 6 BSI (252 Eur) išmoka per mėnesį;

		<ul style="list-style-type: none"> • vaikams nuo 12 iki 18 metų, vaikams, kuriems nustatytas neįgalumo lygis, neatsižvelgiant į jų amžių, ir buvusiems globotiniams iki 24 metų, kurie mokosi ar studijuoja, – 6,5 BSI (273 Eur) išmoka per mėnesį. <p>Taip pat pratęstas globos (rūpybos) išmokos tikslinio priedo (4 BSI dydžio (168 Eur)) mokėjimas buvusiam globėjui (rūpintojui) – šeimai, šeimynai, globos centrui, jeigu pasibaigus vaiko globai (rūpybai) buvęs globotinis lieka gyventi ir yra išlaikomas pas buvusį globėją (rūpintoją) ir mokosi pagal bendrojo ugdymo programą, bet ne ilgiau, iki jam sukaks 23 metai.</p>
	<p>3.4.Rekomenduojama sudaryti palankesnes sąlygas ir plačiau šviesti visuomenę apie vaikų su negalia įvaikinimo galimybes ir sąlygas, užtikrinti reikalingas paslaugas vaikams su negalia ir garantijas šeimoms.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Dėl paslaugų vaikams su negalia:</p> <p>1) naujuoju 2021-2027 m. integralios pagalbos (kurios tikslas – sukurti ir plėtoti kokybiškas socialinės globos ir slaugos paslaugas vaikams su negalia, darbingo amžiaus asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims) teikimo laikotarpiu planuojamos naujos veiklos – teikti psichologinę pagalbą (iki 5 val.) integralios pagalbos gavėjų artimiesiems (neformaliems globėjams), taip pat ikimokyklinio amžiaus vaikams su negalia (iki 6 m.) teikti integralią pagalbą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.</p> <p>2) socialinės priežiūros šeimoms stiprinimas – siekiant stiprinti pagalbą šeimoms, kad būtų ne tik įgalinami tėvai tinkamai rūpintis savo vaikais, bet ir teikiama praktinė pagalba prižiūrint socialinę riziką patiriančiose šeimose augančius mažamečius ir vaikus su negalia, užtikrinant jų tinkamą raidą, šeimų, patiriančių socialinę riziką, kuriose auga raidos sutrikimus turintys vaikai iki 3 metų amžiaus, socialinei priežiūrai savivaldybėse numatomos papildomos individualios priežiūros darbuotojų pareigybės teikti pagalbą namuose, kurios bus finansuojamos valstybės dotacijų savivaldybių biudžetams lėšomis – 2022 m.</p>

3.5.Rekomenduojama teikti kompleksinę (socialinę, švietimo, sveikatos priežiūros, teisinę) pagalbą šeimoms, kuriose bent vienas iš tėvų turi negalią.

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

1) kompleksinės paslaugos šeimai – Socialinių paslaugų įstatymo nuostatos, reglamentuojančios kompleksines paslaugas šeimai kaip vieną iš prevencinių socialinių paslaugų rūšių įsigalioja nuo 2022 m. liepos 1 d. (nauja socialinių paslaugų rūšis – prevencinės socialinės paslaugos padės suteikti asmenims kokybišką kompleksinę pagalbą arčiausiai namų; jas nemokamai galės gauti visi asmenys ir šeimos, tame tarpe ir negalią turintys ar negalios asmenis prižiūrintys, kuo arčiau gyvenamosios vietos; šios paslaugos bus organizuojamos ir teikiamos per bendruomeninius šeimos namus, jas koordinuojant „vieno langelio“ principu; kiekviena savivaldybė turės užtikrinti, kad jos teritorijoje veiktų bent vieni bendruomeniniai šeimos namai ir prevencinės kompleksinės paslaugos šeimai būtų prieinamos visiems, kuriems jų reikia, tame tarpe ir negalią turintiems asmenims ar negalios asmenis prižiūrintiems).

Socialinių paslaugų katalogo, kuriame bus reglamentuotos šios ir kitos prevencinės paslaugos, pakeitimai – iki 2022 m. birželio 30 d.

2) ilgalaikės priežiūros modelis – į XVIII Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą įtraukta priemonė „Parengti ir priimti teisės aktus, reglamentuojančius ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo modelio įgyvendinimą Lietuvoje“, kurios atsakingi vykdytojai yra Sveikatos apsaugos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (ilgalaikė priežiūra – savo turiniu yra integruota paslauga, kuri apjungs socialines ir slaugos paslaugas asmens namuose, dienos centruose ir stacionariose įstaigose; numatoma, kad šias paslaugas teiks licencijuoti ilgalaikės priežiūros teikėjai – mobilios ilgalaikės priežiūros specialistų komandos, dienos centrai, stacionarios įstaigos; įgyvendinant šio modelio sukūrimą, planuojama parengti ir patvirtinti Ilgalaikės priežiūros sistemos įstatymą, taip pat priimti poįstatyminius teisės aktus,

		<p>reglamentuojančius bendrą ilgalaikės priežiūros paslaugų organizavimą, teikimą ir finansavimą, tokiu būdu įtvirtinant vieno langelio principu grįstą ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo šalies gyventojams sistemą). Planuojami reformos įgyvendinimo etapai: sukurtas ilgalaikės priežiūros modelis – iki 2022 m. birželio 30 d.; priimtas ilgalaikės priežiūros sistemos įstatymas – iki 2022 m. gruodžio 31 d. Kol bus parengtas ilgalaikės priežiūros modelis, tęsiamas integralios pagalbos teikimas – slaugos ir socialinės globos paslaugų, kuriomis tenkinami asmens slaugos ir socialinių paslaugų poreikiai, konsultuojant ir artimuosius prižiūrinčius šeimos narius.</p>
4.	<p>8 STRAIPSNIS. VISUOMENĖS ŠVIETIMAS</p> <p>2.1. Siekiant atkreipti didesnę žurnalistų dėmesį į negalios temas, rekomenduojama objektyviai ir operatyviai informuoti apie pokyčius ir nuolat turėti pasirengusių komentuoti apie pokyčius žiniasklaidai ekspertų, siūlyti pašnekovus ir istorijas žiniasklaidai bei naudoti ir platinti egzistuojančius vadovus, kaip žurnalistams derėtų arba nederėtų rašyti susijusiomis temomis iš etinės pusės.</p>	<p><u>KULTŪROS MINISTERIJA</u></p> <p>2022-2024 m. Kultūros ministerija įgyvendina projektą „Muziejai žmogaus gerovei“, kurio tikslas užtikrinti muziejų teikiamų paslaugų prieinamumą žmonėms, susiduriantiems su negalia arba negalios situacijomis.</p> <p>2022-2023 m. bus atliktas tyrimas „Muziejai žmogaus gerovei“, kurio tikslas - parengti rekomendacijas dėl Lietuvos muziejų sektoriaus paslaugų, skirtų žmonėms, susiduriantiems su negalia arba negalios situacijomis, sistemos kūrimo, tobulinimo ir plėtros galimybių.</p> <p>2023-2024 m., vadovaujantis tyrimo metu parengtomis rekomendacijomis, trijuose Lietuvos muziejuose bus įgyvendinti pilotiniai projektai, remiantis kurių rezultatais ateityje planuojama finansuoti Lietuvos muziejų veiklas, susijusias su jų teikiamų paslaugų prieinamumo didinimu žmonėms, susiduriantiems su negalia arba negalios situacijomis.</p> <p>2022-2026 m. Lietuvos aklujų biblioteka įgyvendina projektą „ELVIS – pritaikytų medijų platforma: prieigos prie įtraukaus kultūros turinio individualių poreikių turintiems vartotojams plėtra,</p>

		kurio metu planuojama parengti Lietuvos leidėjams skirtas mokymo programas ir priemonės skaitmeninių pritaikytų leidinių rengimui bei organizuoti įtraukios leidybos mokymus. Projektas finansuojamas iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (RFF) lėšų.
2.2.Rekomenduojama žmonėms su negalia pritaikyti ir padaryti prieinamais visus vykstančius renginius, spektaklius ir teatrus.	<u>KULTŪROS MINISTERIJA</u>	Kultūros ministerija kreipia didelį dėmesį į kultūros renginių prieinamumą žmonėms, susiduriantiems su negalia, didinimą, tačiau taip pat informuojame, kad dėl objektyvių šiam tikslui pasiekti reikalingų sąnaudų, tokia rekomendacija šiuo metu negali būti pilnai įgyvendinta praktikoje – žmonėms, susiduriantiems su negalia, negali būti adaptuojami visi vykstantys renginiai. Tačiau, siekime ir sieksime, kad, pagal galimybes, su negalios situacija susiduriantys asmenys galėtų kaip įmanoma aktyviau dalyvauti kultūroje.
2.1. Rekomenduojama skirti ypatingą dėmesį temoms ir informacijai, susijusiai su žmonėmis, turinčiais intelekto ir (arba) psichosocialinę negalią, bei psichikos sveikatos sutrikimų.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>	
3.1.Rekomenduojama suformuluoti ir organizuoti pagarbos žmonių su negalia teisėms ugdymą visais švietimo sistemos lygmenimis, įskaitant visus vaikus nuo mažens.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>	
3.2. Rekomenduojama šviečiant visuomenę, įskaitant vaikus per švietimo sistemą, turi būti atsisakoma „gailėjimosi“ požiūrio, vietoje to skleidžiant šiuolaikinę sampratą, kad asmenys su negalia yra žmogaus teisių subjektai, o ne gailėsčio objektai.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>	
4.1.Rekomenduojama vykdyti pagarbos asmenų su negalia teisėms skatinimą bei raginti visuomenės informavimo priemones formuoti žmonių su negalia įvaizdį.	<u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u>	2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės

		<p>sutelkties plėtros programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 931 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos patvirtinimo“ yra numatyta priemonė „09-003-02-02-06 Įgyvendinti lygių galimybių, lyčių lygybės principus“. Informuojame, kad šios pažangos priemonės apimtyje, <i>inter alia</i>, planuojama vykdyti kampanijas, nukreiptas prieš neigiamas visuomenės nuostatas, susijusias su grupėmis, kurios gali patirti diskriminaciją (pažangos priemonę planuojama pradėti vykdyti 2023 m. sausio 1 d.).</p> <p>LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022 d. balandžio 12 d. įsakymas Nr. A1-273 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neįgaliesiems tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse plėtros programos pažangos priemonės Nr. 09-005-02-06-04 „Užtikrinti informacinės infrastruktūros ir informacijos pritaikymą neįgaliųjų poreikiams“ aprašo patvirtinimo“. Pažangos priemonės „Užtikrinti informacinės infrastruktūros ir informacijos pritaikymą neįgaliųjų poreikiams“ viena iš veiklų numatyta, jog Asmenų su negalia dalyvumo užtikrinimo agentūra prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teiks metodinę pagalbą, vykdys konsultacijas, mokymus ir komunikaciją dėl informacijos prieinamumo asmenims su negalia ir visuomenės švietimą, kas prisidės prie pozityvaus žmonių su negalia įvaizdžio formavimo.</p>
5.	<p>9 STRAIPSNIS. PRIEINAMUMAS.</p> <p>1.2. Bendradarbiauti su žmonėmis su negalia, ekspertais interneto svetainių pritaikymo srityje, taip pat su žmonėmis su negalia atstovaujančiomis organizacijomis</p>	<p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u></p> <p>2020 m. buvo vykdomos paruošiamosios veiklos, kurios įgyvendintos 2021 m. (toliau bus vykdoma nuolat):</p>

		<p>Vykdamas valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų (toliau – įstaigų) interneto svetainių ir mobiliųjų programų atitikties prieinamumo reikalavimams tyrimą (toliau – Tyrimas) buvo konsultuojamasi su neįgaliųjų bendruomenių atstovais formaliuose ir neformaliuose susitikimuose. Planuojant vykdyti įstaigų interneto svetainių ir mobiliųjų programų stebėsenos veiklas buvo sudaryta planuojamos veiklos techninė užduotis, kuri teikta derinti didžiausioms neįgaliuosius vienijančioms organizacijoms, taip pat kitoms organizacijoms sukaupusioms šios srities patirtį (Lietuvos neįgaliųjų forumas, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga, Lietuvos kurčiųjų draugija, Lietuvos aklųjų biblioteka). Vėliau, praktinę stebėsenos veiklą – interneto svetainių ir mobiliųjų programų vertinimą vykdė skirtingas negalias turintis ekspertai.</p>
	<p>1.3. Bendradarbiaujant su asmenimis, turinčiais negalią, atstovaujančiomis organizacijomis, valstybiniu mastu organizuoti mokymus apie skaitmeninės informacijos, interneto svetainių bei mobiliųjų programėlių prieinamumą ir pritaikymą įvairias negalias turintiems žmonėms.</p>	<p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u></p> <p>2020 m. buvo vykdomos paruošiamosios veiklos, kurios dalinai įgyvendintos 2021 m.:</p> <p>Siekiant institucijose ugdyti papildomus gebėjimus savarankiškai įvertinti ir ištaisyti interneto svetainių prieinamumo trūkumus, Informacinės visuomenės plėtros komitetas (toliau – Komitetas) rengia 4 savarankiško mokymo programas, kuriose bus aptarti pagrindiniai informacijos prieinamumo sampratos ir poreikio, prieinamo turinio kūrimo, interneto svetainių testavimo priemonių ir praktinio naudojimosi jomis bei esminiai teisinio reguliavimo prieinamumo srityje aspektai. Mokymų programos bus laisvai prieinamos internete ir jas parengus, bus informuotos įstaigos.</p>
	<p>2.2. Rekomenduojama nusistatyti kriterijus transporto prieinamo vertinimui ir reguliariai fiksuoti, kiek kiekvienoje savivaldybėje yra šiuos kriterijus atitinkančio transporto.</p>	<p><u>SUSISIEKIMO MINISTERIJA</u></p> <p>2022 m. balandžio 7 d. LRV perdavė LR Seimui Transporto veiklos pagrindų įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo planuojama iki 2022 m. birželio 30 d. nustatyti reikalavimus transporto priemonėms.</p>

		Kasmet planuojama vykdyti transporto priemonių monitoringą Lietuvoje.
2.3. Rekomenduojama tobulinti autobusų stočių ir miesto stotelių infrastruktūrą.		<u>SUSISIEKIMO MINISTERIJA</u>
2.4. Rekomenduojama inicijuoti visų stočių ir stotelių inventorizaciją, kurios metu būtų įvertintas eksploatuojamos infrastruktūros prieinamumo lygis. Sudaryti rekomendacijas savivaldybių įmonėms ir ūkio subjektams dėl kelių infrastruktūros pritaikymo.		2021 m. birželio 1 d. pasirašytas memorandumas dėl transporto sektoriaus pritaikymo riboto judumo žmonėms (pasirašė 31 savivaldybė ir keliasdešimt kitų subjektų). Rengiamas ir 2023 m. I ketv. planuojamas patvirtinti viso Lietuvos transporto sektoriaus pritaikymo riboto judumo žmonėms planas (toliau – Pritaikymo planas). Iki 2022 m. II ketv. planuojama inicijuoti esamos Lietuvos transporto sektoriaus būklės inventorizaciją, parengti rekomendacijas dėl kelių/gatvių infrastruktūros pritaikymo. Į Pritaikymo planą taip pat bus įtrauktos konsultacijos su riboto judumo asmenų atstovais rengiant planus ir kitais klausimais. Įgyvendinant Pritaikymo planą palaipsniui bus pritaikomas Lietuvos transporto sektorius.
2.5. Rekomenduojama įsigyjant naujas transporto priemones, taip pat gerinant viešojo transporto infrastruktūrą, privalomai konsultuotis su skirtingų negalių asmenimis bei jiems atstovaujančiomis organizacijomis.		
2.6. Rekomenduojama įpareigoti viešojo transporto paslaugas teikiančias kompanijas reguliariai rengti personalo mokymus susijusius su asmenų su negalia aptarnavimu.		<u>SUSISIEKIMO MINISTERIJA</u> Į Pritaikymo planą bus įtraukta priemonė dėl personalo mokymo reguliarumo, tikimasi, kad ši priemonė prisidės tinkamam aptarnavimo lygiui palaikyti.
2.1. Rekomenduojama siekti, kad naudojant struktūrinės paramos, valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšas, visada būtų vadovujamasi Statybos techninio reglamento 2.03.01:2019 nuostatomis.		<u>VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA</u> Rekomendacija taikoma visoms Vidaus reikalų ministerijos valdymo srities įstaigoms, vadovaujantis Statybos techninio reglamento 2.03.01:2019 nuostatų reikalavimais, <i>atnaujinant (modernizuojant), rekonstruojant ar remontuojant statinius.</i> Būtina pritaikyti visas Migracijos departamento padalinių patalpas (daugiau kaip 70 proc.) ir negalių turintiems asmenims. Tačiau tam privalo būti skirtas tikslinis finansavimas.

<p>2.1. Rekomenduojama atrasti sprendimus, kaip tinkamai vykdyti nepriklausomą STR įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę.</p>	<p><u>APLINKOS MINISTERIJA</u> <u>Rekomendacija įgyvendinama nuolatos</u></p> <p>Aplinkos ministerija nuolatos ieško ir įgyvendina sprendimus dėl tinkamo nepriklausomo STR nuostatų įgyvendinimo priežiūros ir kontrolės. Šiuo metu Aplinkos ministro 2022-02-19 įsakymu Nr. V-28 „Dėl darbo grupės statinių prieinamumo reikalavimų peržiūrai ir tobulinimui sudarymo“ yra sudaryta darbo grupė iš valstybės institucijų ir asmenis su įvairias negalias atstovaujančių NVO ir jų atstovų. Darbo grupei pavesta peržiūrėti statinių prieinamumo, universalaus dizaino principų taikymo statiniams reikalavimus, nustatytus statybą reglamentuojančiuose teisės aktuose, identifikuoti problemines teisės aktų vietas, pateikti motyvuotus, pagrįstus pasiūlymus teisės aktų pakeitimui. Darbo grupės parengtų pasiūlymų pagrindu bus parengti statybą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimo projektai.</p> <p>Pažymime, kad neseniai įsigaliojus Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir jo įgyvendinamojo teisės akto – statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ pakeitimams, nustatyta, kad statinių, kurie turi būti pritaikomi specialiesiems neįgaliųjų poreikiams, projektai tikrinami atliekant jų privalomą ekspertizę dėl aplinkos prieinamumo reikalavimų įgyvendinimo.</p>
<p>2.2. Rekomenduojama Statybos techniniame reglamente STR 2.03.01:2019 ir susijusiuose teisės aktuose įtvirtinti nuostatą, jog projektuojant būstus ir pastatus būtina atsižvelgti į universalaus dizaino principus, standartus ir tendencijas.</p>	<p><u>APLINKOS MINISTERIJA</u> <u>Rekomendacija įgyvendinta</u></p> <p>Pažymime, kad standartai ir tendencijos nėra privalomieji teisės aktai, tačiau, manome, kad kompetentingas projektuotojas turi būti plataus akiračio specialistas/ekspertas ir visada atsižvelgia gerąją, pažangiausios pasaulio valstybėse taikomą, praktiką. Reikalavimai statinių projektavimo metu įvertinti/atsižvelgti į universalaus dizaino principus nustatyti statybą reglamentuojančiuose teisės</p>

		<p>aktuose. Universalus dizaino sąvoka yra apibrėžta Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 2 straipsnio 109 dalyje: „Universalus dizainas – gaminių ir aplinkos forma, kai jais be specialaus pritaikymo gali naudotis vaikai, suaugę, vyrai, moterys, senyvo amžiaus, neįgalieji, įvairių tautybių ir kitų grupių žmonės“. Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatyta, kad statinio architektūra turi būti tokia, kad „statiniai atitiktų universalus dizaino reikalavimus, nustatomus normatyviniuose statybos techniniuose dokumentuose, normatyviniuose statinio saugos ir paskirties dokumentuose“. Reikalavimus universalus dizaino principams, jų taikymui nustato statybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai, tarp kurių: statybos techniniai reglamentai STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“, STR 2.02.01:2004 „Gyvenamieji pastatai“, STR 2.02.02:2004 „Visuomeninės paskirties statiniai“, STR 2.02.08:2012 „Automobilių saugyklų projektavimas“.</p> <p>Statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 8 priedo 5.3.12, 7.4.2, 8.1.7, 8.4.1.2, 8.4.1.15, 16.1.2.8 ir 19 priedo 5.3.12, 8.1.7, 16.1.2.8 papunkčiuose įtvirtintos nuostatos projektuojamiems statiniams, ekspertuojamiems projektams privalomai taikyti universalus dizaino principus.</p>
	<p>2.3. Rekomenduojama teisiškai įtvirtinti Universalus dizaino principų gaires, kad būtų išvengta neapibrėžtumų universalus dizaino principų taikyme.</p>	<p><u>APLINKOS MINISTERIJA</u></p> <p><u>Rekomendacija įgyvendinta</u></p> <p>Primename, kad universalus dizainas apima visas gyvenimo sritis, tarp kurių statinių projektavimas yra tik viena nedidelė dalis. Manome, kad universalus dizaino principų gairių teisinis įtvirtinimas būtų naudingas siekiant mažinti neapibrėžtumų universalus dizaino principų taikyme. Pažymime, kad Aplinkos</p>

		<p>ministerija pasirengusi pagal kompetenciją dalyvauti Universalaus dizaino principų gairių rengimo procese.</p> <p>Universalaus dizaino reikalavimai ir jų taikymas nustatytas statybos techniniuose reglamentuose STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“, STR 2.02.01:2004 „Gyvenamieji pastatai“, STR 2.02.02:2004 „Visuomeninės paskirties statiniai“, STR 2.02.08:2012 „Automobilių saugyklų projektavimas“.</p> <p><u>ENERGETIKOS MINISTERIJA</u></p> <p>Vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymuose, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose ir Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nuostatuose¹ apibrėžta kompetencija, Energetikos ministerijai pavesta formuoti valstybės energetinio saugumo politiką, branduolinės energetikos politiką ir politiką iškastinių energijos išteklių, atsinaujinančių energijos išteklių, elektros ir šilumos, energijos vartojimo efektyvumo, valstybės energetikos sektoriaus konkurencingumo skatinimo srityse ir užtikrinti šios politikos įgyvendinimą. Statybos klausimai, taip pat susiję su universalaus dizaino klausimais, nepatenka į Energetikos ministerijos politikos formavimo ir funkcijų sritis. Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 5 straipsnyje reglamentuoti esminiai statinio architektūros reikalavimai ir taip pat yra nustatytas reikalavimas statiniams, kad „statiniai atitiktų universalaus dizaino reikalavimus, nustatomus normatyviniuose statybos techniniuose dokumentuose, normatyviniuose statinio saugos ir paskirties dokumentuose“. Statybos techninis reglamentas „Statinio</p>
--	--	---

¹ Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 86 „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

		<p>projektavimas, projekto ekspertizė² nustato statinio projekto rengimo tvarką, statinio projekto tvirtinimo tvarką, nurodoma techninio projekto sudedamosios dalys, tame tarpe tiek rengiant statinio projektą, tiek sklypo planą, rengiamas universalus dizaino, aplinkos ir statinių pritaikymo neįgaliesiems projektinių sprendinių aprašymas, o planuojant sklypą, nurodomi universalus dizaino ir neįgalųjų poreikių tenkinimo sprendiniai.</p> <p>Lietuvos Respublikos alternatyvių degalų įstatymo 29 straipsnyje nurodyta, kad planuojant, projektuojant ir įrengiant viešajam naudojimui skirtus degalų pildymo punktus ir (ar) elektromobilių įkrovimo prieigas, turi būti vadovaujamosi aplinkos ministro nustatyta tvarka ir užtikrinamos galimybės įrengta infrastruktūra naudotis visoms visuomenės grupėms ir asmenims, o viešajam naudojimui skirti degalų pildymo punktai ir (ar) elektromobilių įkrovimo prieigos turi atitikti Statybos įstatyme įtvirtintas nuostatas dėl atitikties universalus dizaino reikalavimams. Degalinių įrengimo ir eksploatavimo taisyklės³ (toliau – Taisyklės) reglamentuoja skystųjų ir alternatyviųjų degalų degalinių pagrindinius įrengimo ir eksploatavimo, techninius, organizacinius ir techninės saugos reikalavimus ir taikomas įrengiant ir eksploatuojant skystųjų ir alternatyviųjų degalų degalines. Taip pat Taisyklėse nurodoma, kad degalinės statomos Statybos įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka. Todėl manome, kad universalus dizaino reglamentavimas nepatenka į Energetikos ministerijos valdymo sritį.</p>
--	--	--

² Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. D1-738 „Dėl statybos techninio reglamento STR1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ patvirtinimo“.

³Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. balandžio 16 d. įsakymas Nr. 1-37 „Dėl Degalinių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“.

	2.4. Rekomenduojama plačiau taikyti universalaus dizaino principą, pritaikant statinius ir fizinę aplinką, šį nurodymą pagrindžiant teisės aktų reikalavimais, siekiant išvengti universalaus dizaino principo taikymo neapibrėžtumo.	<u>APLINKOS MINISTERIJA</u> <u>Rekomendacija įgyvendinta</u> Žiūr. atsakymą į 2.2 rekomendaciją
	2.5. Rekomenduojama siekti, kad naudojant struktūrinės paramos, valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšas, visada būtų vadovaujama Statybos techninio reglamento 2.03.01:2019 nuostatomis.	<u>Rekomendacija nepriskirtina Aplinkos ministerijos kompetencijai</u> Atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 8 straipsnio 2 dalies nuostata, statybos techninis reglamentas yra teisės aktas, privalomas visiems statybos dalyviams, taip pat viešojo administravimo subjektams, inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų savininkams (naudotojams), juridiniams ir fiziniams asmenims, kitoms organizacijoms, kurių veiklą reglamentuoja Statybos įstatymas.
	10 STRAIPSNIS. TEISĖ Į GYVYBĘ	
6.	3.1. Rekomenduojama įtraukiant asmenis su negalia, rengti mokymus policijos pareigūnams, prokurorams ir teisėjams apie neapykantos nusikaltimus, įvykdytus prieš asmenis dėl negalios.	<u>VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA</u> Paminėtina, kad 2020 m. tema „Neapykantos nusikaltimų samprata, požymiai, formos, teisinis reglamentavimas. Neapykantos nusikaltimų skirtumai nuo kitų nusikalstamų veikų“ integruota į policininko modulinę profesinio mokymo programą, pagal kurią mokosi visi policijos kursantai. Nuo 2020 m. kasmet vyksta mokymai policijos pareigūnams pagal 2019 m. patvirtintą kvalifikacijos tobulinimo programą „Pareigūnų veiksmai neapykantos nusikaltimų atvejais ir prevencinė veikla užkardant neapykantos nusikaltimus“. Mokymu metu aptariami ir klausimai, susiję su neapykantos nusikaltimais prieš asmenis su negalia. Policijos departamentas prie VRM planuoja, 2023-2024 m. rengiant mokymus pagal minėtą kvalifikacijos tobulinimo

		<p>programą didesnę dėmesį skirti neapykantos nusikaltimams prieš asmenis su negalia, pakviečiant bendradarbiauti asmenų su negalia bendruomenės atstovus.</p> <p>Taip pat paminėtina, kad 2020 m. teisėsaugos pareigūnams parengtas praktinis vadovas „Bendradarbiavimas su neapykantos nusikaltimų pažeidžiamomis bendruomenėmis“. Šiame vadove pateikiama informacija, padedanti geriau atpažinti neapykantos nusikaltimus: aprašyti labiausiai pažeidžiamų bendruomenių, tarp jų ir žmonių su negalia bendruomenės, istorinis ir demografinis kontekstas, pažeidžiamumo pobūdis bei kita svarbi informacija bendruomenei pažinti.</p>
7.	11 STRAIPSNIS. PAVOJINGOS SITUACIJOS IR HUMANITARINĖS KRIZĖS	
	4.1. Rekomenduojama bendradarbiauti su negalią turinčius asmenis atstovaujančiomis organizacijomis ir pačiais žmonėmis, turinčiais įvairaus pobūdžio negalią.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.1. Rekomenduojama užtikrinti programėlės „GPS112“ veikimą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.	<p><u>VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA</u></p> <p>Įvykdyta 2020 metais.</p> <p>Vietoje programėlės „GPS112“, kurios palaikymas nutrauktas 2017 metų pabaigoje, įgyvendinant valstybės investicijų projektą „Bendrojo pagalbos centro teikiamų paslaugų prieinamumo kurtiesiems tobulinimas“ buvo sukurta ir 2020 metais įdiegta 112 mobilioji programėlė išmaniesiems įrenginiams ir speciali BPC operatoriaus kompiuterizuota darbo vieta (programinė įranga).</p> <p>Mobilioji programėlė sudaro galimybę klausos negalią turintiems asmenims dvipusiu realaus laiko vaizdo ir teksto ryšiu susisiekti su Bendruoju pagalbos centru ir išsikviesti skubiosios pagalbos tarnybas, t. y. policiją, priešgaisrines gelbėjimo pajėgas, greitosios medicinos pagalbos tarnybą ir aplinkos apsaugos pajėgas. Programėlė leidžia, naudojant pasaulinės palydovinės navigacijos sistemos ir kitas telefono jutiklių vietos nustatymo funkcijas, pakankamai tiksliai nustatyti pagalbos prašančio vartotojo buvimo vietą.</p>

		<p>Atitinkamai 2020 metais BPC kartu su Lietuvos kurčiųjų draugijos (LKD) bei LGKVC atstovais pravedė informacinius-mokomuosius renginius kurčiųjų reabilitacijos centrų atstovams apie 112 mobiliosios programėlės prieinamumą ir teikiamas galimybes asmenims, turintiems klausos negalią. Išaiškinta 112 mobiliosios programėlės paskirtis, 112 mobiliosios programėlės įdiegimo procesas, pagalbos iškvietimo būdai ir t.t. LKD taip pat supažindino BPC darbuotojus apie kurčiųjų bendruomenę ir jos kultūrą, gestų kalbą ir gestų kalbos vertėjų darbo specifiką.</p> <p>BPC kartu su LKD ir LGKVC parengė ir paviešino vaizdinę ir informacinę medžiagą BPC, LKD, LGKVC interneto svetainėse. Informacija kurtiesiems apie 112 programėlę: https://bpc.lrv.lt/lt/informacija-kurtiesiems</p>
	<p>4.2. Rekomenduojama suderinti tinkamas gestų kalbos vertėjų darbo Bendrajame pagalbos centre sąlygas.</p>	<p><u>VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA</u> Įvykdyta 2020 metais. BPC ir Lietuvių gestų kalbos vertimo centras (LGKVC) 2020-06-16 sudarė bendradarbiavimo sutartį Nr. F11-21 dėl gestų kalbos vertėjų budėjimo BPC patalpose. LGKVC užtikrina, kad BPC Vilniaus skyriaus patalpose 24/7 režimu budėtų 1 gestų kalbos vertėjas. https://bpc.lrv.lt/lt/naujienos/pasirasyta-bendradarbiavimo-sutartis-su-lietuviu-gestu-kalbos-vertimo-centru</p>
	<p>4.3. Rekomenduojama Civilinės saugos įstatyme įtvirtinti aiškius reikalavimus užtikrinti asmenų su negalia civilinę saugą ekstremalių situacijų atveju.</p>	<p><u>VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA</u> 2022 m. III ketvirtis. Vidaus reikalų ministerija inicijavo Civilinės saugos įstatymo keitimą (Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 pakeitimo įstatymo (toliau – CSĮ projektas) ir susijusių įstatymų pakeitimo įstatymų projektus (TAIS Nr. 22-6852), kuriame įtvirtintas horizontalusis principas neįgaliųjų integracijai, teisėms ir saugumui užtikrinti. Projekte siūloma įtvirtinti Krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos valdymo ir veikimo principą, jog Krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos subjektai</p>

		<p>pasirengimo metu suplanuoja ir suderina reikalingas priemones, kad likviduojant įvykius, ekstremaliuosius įvykius, krizes ir ekstremaliąsias situacijas neįgaliesiems būtų suteikta reikalinga pagalba.</p> <p>Kitiems reikalingiems teisės aktams inicijuoti reikalinga išgryninti poreikį su Neįgaliųjų reikalų departamentu prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei neįgaliuosius atstovaujančiomis organizacijomis.</p>
	<p>4.4. Rekomenduojama parengti konkrečias tikslines priemones, planuojant žmonių su negalia tinkamą apsaugą nuo civilinės grėsmės ir tolimesnę priežiūrą nepriklausomai nuo to, kurioje vietoje jie buvo prieš kylant ekstremaliai situacijai.</p>	<p><u>VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA</u> 2022 m. III ketvirtis. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas yra parengęs Ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo metodinių rekomendacijų, patvirtintų departamento direktoriaus įsakymu „Dėl Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 1-70 „Dėl Ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ pakeitimo projektą.</p>
	<p>12 STRAIPSNIS. LYGYBĖ PRIEŠ ĮSTATYMĄ</p>	
8.	<p>2.1.Rekomenduojama tobulinti Civilinio kodekso nuostatas, siekiant panaikinti neveiksmo institutą ir pilnai įgyvendinti Konvencijos nuostatas.</p>	<p><u>TEISINGUMO MINISTERIJA</u> Pažymime, kad Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Įgyvendinimo planas), numatyta įgyvendinti 3.2.3 veiksmą „Užtikrinus pagalbos teikimą neįgaliesiems, siekiant įgyvendinti Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvenciją, organizuoti viešąsias konsultacijas su visuomene dėl galimai veiksmingiausių priemonių, siekiant atsisakyti visiško neveiksmo instituto, parengti Civilinio kodekso ir kitų susijusių</p>

		<p>teisės aktų pakeitimų projektus“ (atsakingas vykdytojas – Teisingumo ministerija).</p> <p>Kartu atkreipiame dėmesį, kad numatyta minėto Įgyvendinimo plano 3.2.3 veiksmo pradžios data – 2023 m. II ketvirtyje. Norėtume akcentuoti, kad, siekiant atsisakyti visiško neveiksnumo instituto Lietuvoje, teisinis reguliavimas turi būti tobulinamas nuosekliai ir sistemiškai, todėl tik užtikrinus pagalbos teikimą neįgaliesiems praktikoje ir įsitikinus, kad sukurtos naujos individualizuotos pagalbos neįgaliesiems priemonės yra veiksmingos, galėtų būti sprendžiama dėl neveiksnumo instituto panaikinimo ar kitų sisteminių teisinio reguliavimo pakeitimų. Šiame kontekste taip pat primename, kad Įgyvendinimo plano 3.2.3 veiksmo įgyvendinimas siejamas su Įgyvendinimo plano 3.2.2 veiksmu „Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme reglamentavus asmeninės pagalbos teikimą neįgaliesiems, sukurti asmeninio asistento paslaugų teikimo sistemą“ (atsakingas vykdytojas – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija). Tik įsitikinus, kad asmeninės pagalbos teikimas neįgaliesiems vyksta skandžiai ir egzistuoja veiksminga asmeninio asistento paslaugų suteikimo sistema, t. y. yra užtikrintos ir įgyvendintos visos prielaidos suteikti pagalbą neįgaliesiems asmenims praktikoje, galės būti vykdomas ir minėtas Įgyvendinimo plano 3.2.3 veiksmas.</p>
9.	<p>13 STRAIPSNIS. TEISĖ Į TEISINGUMĄ</p> <p>3.1.Rekomenduojama suplanuoti ir įgyvendinti tikslines mokymų/kvalifikacijos kėlimo programas bei įtraukti mokomąją bei metodinę medžiagą į atskirų teisingumo įgyvendinimo ir užtikrinimo sistemos darbuotojų rengimo programas.</p>	<p><u>TEISINGUMO MINISTERIJA</u></p> <p>informuojame, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 93 straipsnio 1 dalimi, Teisingumo ministerija derina Teisėjų tarybos tvirtinamas teisėjų mokymo programas, todėl</p>

		<p>aktyviai bendradarbiauja su Teisėjų taryba, Nacionaline teismų administracija, teikdama siūlymus dėl teisėjų mokymo. Teisingumo ministerija, be kita ko, stebi teismų praktikos tendencijas veiksnio ribojimo srityje ir nuolat vertina teisėjų kvalifikacijos kėlimo poreikį šioje srityje, prireikus siūlo inicijuoti teisėjų mokymus neįgaliesiems aktualiais klausimais, atitinkamus siūlymus Teisingumo ministerija teikė ir dėl 2020 m., 2021 m. ir 2022 m. teisėjų mokymo programų: 2020 metams siūlyta surengti mokymus tema „Neveiksnių ir psichikos negalių turinčių asmenų teisių, numatytų 2006 m. gruodžio 13 d. priimtoje Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijoje, užtikrinimas; Lietuvos teisinio reguliavimo ypatumai ir teismų praktika“; 2021 metams – surengti mokymus apie tarptautinėse konvencijose įtvirtintas žmogaus teises, taip pat ir apie minėtą Neįgaliųjų teisių konvenciją, 2022 metams – pagal galimybes visiems teismams numatyti mokymus dėl pažeidžiamų proceso dalyvių (pavyzdžiui, asmenų, turinčių negalią) interesų užtikrinimo teismo procese ir bendravimo su tokiais proceso dalyviais ypatumų. Svarbu pastebėti, kad tokie teisėjų mokymai ir yra vykdomi šiais metais, pvz., planuojama vykdyti mokymus tokiomis temomis kaip „Psichikos sveikata, biopsichosocialinė psichikos sveikatos paradigma. Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatos ir jų praktinis įgyvendinimas“, Socialinis ir žmogaus teisių negalios modeliai. Į asmenį orientuotas požiūris, asmeninio atsistatymo paradigma⁴.</p>
10.	<p>14 STRAIPSNIS. ASMENS LAISVĖ IR SAUGUMAS</p> <p>4.1.Rekomenduojama svarstyti CPK teisinio reglamentavimo koregavimą, kai teismo leidimuose būtų galimybė pratęsti</p>	<p><u>TEISINGUMO MINISTERIJA</u></p>

⁴ Žr. Teisėjų tarybos 2021 m. lapkričio 29 d. nutarimą Nr. 13P-140-(7.1.2.) „Dėl 2022 m. teisėjų mokymo programų patvirtinimo“.

<p>asmens priverstinį hospitalizavimą ir (ar) priverstinį gydymą nurodoma, kad teismo sprendimas yra neskundžiamas.</p>	<p>Norėtume atkreipti dėmesį, kad siekdama visapusiškai įvertinti tikslingumą teisės aktuose papildomai, kartu su Civilinio proceso kodekse jau įtvirtintomis procesinėmis garantijomis priverstinai hospitalizuojamiems asmenims, nustatyti galimybę apeliacine tvarka apskūsti teismo nutartį išduoti leidimą tęsti priverstinį hospitalizavimą ir gydymą, Teisingumo ministerija nurodytą klausimą taip pat pateikė apsvarstyti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-55 sudarytam Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komitetui (toliau – CPK Komitetas). CPK Komitetas išsamiai išanalizavo pasiūlymą nustatyti galimybę apeliacine tvarka apskūsti teismo nutartį išduoti leidimą tęsti priverstinį hospitalizavimą ir gydymą ir dauguma pozicijų pateikusių CPK Komiteto narių išreiškė nuomonę, kad, įvertinus Europos Žmogaus Teisių Konvencijos nuostatas, Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, taip pat galiojančiu teisiniu reguliavimu nustatytas procesines garantijas priverstinai hospitalizuojamiems asmenims, nebūtų tikslinga papildomai nustatyti galimybę apeliacine tvarka apskūsti teismo nutartį išduoti leidimą tęsti priverstinį hospitalizavimą ir gydymą. CPK Komiteto nariai taip pat atkreipė dėmesį, kad, svarstant teisinio reguliavimo keitimo iniciatyvas, turėtų būti nustatytos praktikoje kylančios problemos.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad galiojančiu teisiniu reguliavimu sudarytos pakankamos prielaidos užtikrinti asmens, kuris turi psichikos sutrikimą, teises ir bylą iš esmės išnagrinėjant pirmosios instancijos teisme. Be to, kaip buvo nurodyta, Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymo 12, 14 straipsniuose numatytas ir vėlesnis periodinis priverstinio hospitalizavimo tikslingumo peržiūrėjimas teismine tvarka. Kartu pastebėtina, kad teismo leidimų išdavimo teisenoje, siekiant</p>
---	--

		užtikrinti šios teisenos efektyvumą, teismo nutarties išduoti leidimą apskundimas apeliacine tvarka paprastai nėra numatomas (Civilinio proceso kodekso 582 straipsnio 11 dalis).
	4.2.Rekomenduojama nustatyti tinkamą procedūrą, kuri leistų išlaikyti pusiausvyrą tarp asmens su negalia teisės į laisvę ir saugumą bei viešojo intereso.	
	4.3.Rekomenduojama vystyti ir plėsti paslaugų ir praktikų spektrą, diegiant gerąsias pasaulio praktikas, kurios mažintų suvaržymus ir priverstines priemones Lietuvoje.	
	15 STRAIPSNIS. TEISĖ NEBŪTI KANKINAMAM AR NEPATIRTI ŽIAURAS, NEŽMONIŠKO AR ŽEMINANČIO ELGESIO AR NEBŪTI TAIP BAUDŽIAMAM	
11.	7.1. Rekomenduojama įtvirtinti galimybę teikti individualius poreikius atliepančias paslaugas asmenims, turintiems psichikos sveikatos sutrikimų, intelekto ar psichosocialinę negalią, kuriems reikalinga nuolatinė darbuotojų priežiūra.	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Ministerija, atsižvelgdama į socialinės globos įstaigų darbo specifiką su intelekto ir/ar psichikos negalia turinčiais asmenimis, skatina globos namų vadovus stiprinti darbuotojų kompetencijas, ypač dirbant su agresyviais asmenimis, analizuoti vykstančius ypatingus atvejus įstaigoje, nusimatyti konkrečias priemones, tam, kad problemos būtų realiai sprendžiamos užtikrinant šių asmenų teisių apsaugą. Šios priemonės tuo pačiu įtraukiamos į vadovų metines veiklos užduotis ir globos namų metinius veiklos planus. Tuo pačiu 2021 m. Ministerija socialinės globos įstaigų vadovams išskėlė užduotį kelti visų įstaigos darbuotojų, nepaisant užimamų pareigų, kompetencijas žmogaus teisių srityje. Įstaigų darbuotojai taip pat dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių organizuojamuose mokymuose žmogaus teisių tema. Visos Ministerijos pavaldumo socialinės globos įstaigos 2021 m. atliko socialinės globos įstaigos teikiamų paslaugų kokybės įsivertinimus, pasitelkdami išorės ekspertus, kurių tikslas buvo parengti ar iš naujo peržiūrėti įstaigos paslaugų kokybės politiką ir užtikrinti jos veikimą bei kontrolę įstaigoje. Nuo 2019 m. keliuose socialinės</p>

		<p>globos įstaigų tiek stacionariuose padaliniuose, tiek grupinio gyvenimo namuose buvo vykdomi VŠĮ „Psichikos Sveikatos Perspektyvos“ ekspertų ir „Quality Rights“ nacionalinės PSO komandos narių vertinimai pagal „Quality Rights“ metodiką. Taip pat viena ministerijos pavaldumo įstaiga yra parengusi mokymų programą „Seksualinė prievarta prieš proto ir/ar psichikos negalią turinčius suaugusius asmenis: prevencija ir pagalba“, kurių metu siekiama parengti ir taikyti seksualinės prievartos prevencijos priemones, atpažinti seksualinio smurto aukas bei planuoti koordinuotus veiksmus reaguojant bei teikiant pagalbą nuo seksualinės prievartos nukentėjusiems asmenims, turintiems proto ir/ar psichikos negalią. 2019-2020 m. duomenimis, apie 67 proc. darbuotojų tobulino profesines kompetencijas darbu su agresyviais asmenimis, 2021 m. apie 98 proc. įstaigos darbuotojų tobulino kompetencijas žmogaus teisių srityje. Ministerija skiria ypatingą dėmesį ir siekia sisteminių pokyčių žmonių su negalia socialinės globos srityje, kurie jau pradėti įgyvendinti vykdant institucinės globos pertvarką. 2021-2027 m. planuojama tęsti žmonių su negalia globos pertvarkos įgyvendinimą investuojant į paslaugas bei paslaugoms teikti reikalingą infrastruktūrą, t.y. iki 2030 m. atlikti visus institucinės globos pertvarkos naujų paslaugų kūrimo ir diegimo darbus. Nepaisant to, aštuonioliktosios Vyriausybės programoje numatyta parengti Lietuvos regionų perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų (žmonėms su intelekto ir / ar psichikos negalia) infrastruktūros plėtros žemėlapius ir toliau organizuoti viešąsias konsultacijas. Šio veiksmo įgyvendinime taip pat dalyvaus Sveikatos apsaugos bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos. Tikimasi, kad regionų analizė ir žemėlapių rengimas prisidės prie platesnio deinstitutionalizacijos ir bendruomeninių paslaugų plėtros konteksto suvokimo ir žmonių su negalia teisių užtikrinimo visose gyvenimo srityse.</p>
--	--	--

12.	16 STRAIPSNIS. LAISVĖ NEBŪTI IŠNAUDOJAMAM, NEPATIRTI SMURTO IR PRIEVARTOS	
	5.1.Rekomenduojama užtikrinti mechanizmus, kuriais būtų įgalintas asmenų su negalia, patyrusių nusikaltimus, nekliudomas pagalbos kreipimasis į teisėsaugą, saugumo užtikrinimas ir teisė į teisingumą.	Pateikti informaciją buvo prašoma Teisingumo ministerijos, tačiau informavo, jog už šio punkto įgyvendinimą yra kompetentinga ne Teisingumo ministerija, bet Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra; Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos; Nacionalinė teismų administracija
	5.2. Rekomenduojama inicijuoti ir vykdyti victimologinius tyrimus, kurie atskleistų smurto artimoje aplinkoje prieš asmenis su negalia viktimizacijos situaciją Lietuvoje.	<i>Teisingumo ministerija informacijos nepateikė, anot jų – tai SADM kompetencija</i>
	8.2.Rekomenduojama parengti tikslines priemones dėl informacijos teikimo ir švietimo asmenims su negalia.	<u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u> 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 931 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos patvirtinimo“ yra numatyta priemonė 09-003-02-02-08 Plėtoti efektyvios prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje sistemą, stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą. Informuojame, kad šios pažangos priemonės apimtyje, <i>inter alia</i> , planuojama vykdyti mokymus apie ekonominę įgalinimą ir smurtą artimoje aplinkoje jį patyrusiems asmenims bei jaunimui (pažangos priemonę planuojama pradėti vykdyti 2023 m. sausio 1 d.).
8.3.Rekomenduojama siekti informacijos sklaidos apie smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims teikimą.	<u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u> 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 931 „Dėl 2021–	

		2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos patvirtinimo“ yra numatyta priemonė 09-003-02-02-08 Plėtoti efektyvios prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje sistemą, stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą. Informuojame, kad šios pažangos priemonės apimtyje, <i>inter alia</i> , planuojama vykdyti kampanijas, skirtas informacijos sklaidai apie smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims teikimą (pažangos priemonę planuojama pradėti vykdyti 2023 m. sausio 1 d.).
	17 STRAIPSNIS. ASMENS NELIEČIAMUMO APSAUGA	
	5.1. Rekomenduojama suderinti žmogaus audinių, ląstelių ir organų donorystės bei transplantacijos įstatymo, Dirbtinio apvaisinimo tvarkos nuostatas su Civilinio kodekso nuostatomis.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
13.	6.1.Rekomenduojama peržiūrėti Civilinį kodeksą ir atsisakyti teisinio neveiksnumo instituto egzistavimo Lietuvos teisiniame reguliavime bei užtikrinti pagalbos priimant sprendimus mechanizmo sukūrimą ir tinkamą veikimą.	<u>TEISINGUMO MINISTERIJA</u> pakartotinai pažymime ⁵ , kad Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Įgyvendinimo planas), numatyta įgyvendinti 3.2.3 veiksmą „Užtikrinus pagalbos teikimą neįgaliesiems, siekiant įgyvendinti Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvenciją, organizuoti viešąsias konsultacijas su visuomene dėl galimai veiksmingiausių priemonių, siekiant atsisakyti visiško neveiksnumo instituto, parengti Civilinio kodekso ir kitų susijusių

⁵ Ši informacija Neįgaliųjų reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos buvo pateikta Teisingumo ministerijos 2021 m. gegužės 21 d. raštu Nr. (1.11E) 7R-2833, 2021 m. birželio 22 d. raštu Nr. (1.21E)7R-3506, 2022 m. vasario 17 d. raštu (1.11E) 7R-804.

		<p>teisės aktų pakeitimų projektus“ (atsakingas vykdytojas – Teisingumo ministerija).</p> <p>Kartu atkreipiame dėmesį, kad numatyta minėto Įgyvendinimo plano 3.2.3 veiksmo pradžios data – 2023 m. II ketvirtyje. Norėtume akcentuoti, kad, siekiant atsisakyti visiško neveiksnio instituto Lietuvoje, teisinis reguliavimas turi būti tobulinamas nuosekliai ir sistemiškai, todėl tik užtikrinus pagalbos teikimą neįgaliesiems praktikoje ir įsitikinus, kad sukurtos naujos individualizuotos pagalbos neįgaliesiems priemonės yra veiksmingos, galėtų būti sprendžiama dėl neveiksnio instituto panaikinimo ar kitų sisteminių teisinio reguliavimo pakeitimų. Šiame kontekste taip pat primename, kad Įgyvendinimo plano 3.2.3 veiksmo įgyvendinimas siejamas su Įgyvendinimo plano 3.2.2 veiksmu „Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme reglamentavus asmeninės pagalbos teikimą neįgaliesiems, sukurti asmeninio asistento paslaugų teikimo sistemą“ (atsakingas vykdytojas – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija). Tik įsitikinus, kad asmeninės pagalbos teikimas neįgaliesiems vyksta skandžiai ir egzistuoja veiksminga asmeninio asistento paslaugų suteikimo sistema, t. y. yra užtikrintos ir įgyvendintos visos prielaidos suteikti pagalbą neįgaliesiems asmenims praktikoje, galės būti vykdomas ir minėtas Įgyvendinimo plano 3.2.3 veiksmas.</p>
	<p>6.2.Rekomenduojama žmogaus audinių, ląstelių ir organų donorystės ir transplantacijos įstatymo, Dirbtinio apvaisinimo tvarkos nuostatas suderinti su Civilinio kodekso nuostatomis.</p>	<p><i>Teisingumo ministerija informacijos nepateikė, anot jų – tai Sveikatos apsaugos ministerijos kompetencija</i></p>
<p>14.</p>	<p>18 STRAIPSNIS. JUDĖJIMO LAISVĖ IR PILIETYBĖ</p>	

	7.1.Rekomenduojama užtikrinti teisę asmenims teismo pripažintiems neveiksniais patiems pateikti prašymus dėl pilietybės.	<i>Teisingumo ministerija informacijos nepateikė, anot jų – tai Vidaus reikalų ministerijos kompetencija</i>
	7.2.Rekomenduojama užtikrinti teisę asmenims teismo pripažintiems neveiksniais patiems pateikti prašymus dėl asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimo ar keitimo.	<i>Teisingumo ministerija informacijos nepateikė, anot jų – tai Vidaus reikalų ministerijos kompetencija</i>
15.	19 STRAIPSNIS. GYVENIMAS SAVARANKIŠKAI IR ĮTRAUKTIS Į BENDRUOMENĘ	
	9.1.Rekomenduojama inicijuoti platesnį naujų bendruomeninių paslaugų spektro steigimą ir teikimą visose savivaldybėse, teikiant individualizuotas paslaugas asmenims su negalia ir jų šeimų nariams.	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>1) laikinas atokvėpis - siekiant užtikrinti laikino atokvėpio sunkios negalios šeimos narius prižiūrintiems ar slaugantiems asmenims prieinamumą, numatoma tobulinti laikino atokvėpio teisinį reglamentavimą – rengiamas Socialinių paslaugų įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, kuriame numatoma praplėsti socialinių paslaugų teikėjų ratą, nustatant, kad socialines paslaugas negalią turintiems asmenims artimųjų laikino atokvėpio metu galėtų teikti ir fiziniai asmenys bei numatant valstybės biudžeto tikslinę dotaciją laikinam atokvėpiui finansuoti – iki 2022 gruodžio 30 d.</p> <p>2) ilgalaikės priežiūros modelis ir integralios pagalbos naujo periodo veiklos - informacija pateikta 3.4 ir 3.5 punktuose.</p> <p>3) socialinės reabilitacijos negalią turintiems asmenims bendruomenėje paslaugos – nuo 2023 m. sausis 1 d. įsigalioja Socialinių paslaugų įstatymo nuostatos, pagal kurias socialinė reabilitacija bendruomenėje bus reglamentuota kaip viena iš socialinės priežiūros paslaugų.</p> <p>Socialinių paslaugų katalogo, kuriame bus reglamentuotos šios paslaugos, pakeitimai – iki 2022 m. birželio 30 d.</p>

		<p>4) socialinės priežiūros šeimoms stiprinimas – informacija pateikta 3.4 p.</p> <p>5) kompleksinės paslaugos šeimai – informacija pateikta 3.5 punkte.</p> <p>6) nuo 2021 m. liepos 1 d. Lietuvoje įteisinta asmeninė pagalba. Asmeninę pagalbą gali gauti visi asmenys su negalia, kuriems šį poreikį nustato savivaldybių paskirti socialiniai darbuotojai, neatsižvelgiant į jų amžių, negalios sunkumą ar pobūdį, o teikiama asmeninė pagalba gali būti derinama su kitomis asmeniui teikiamomis paslaugomis (pvz. socialinėmis paslaugomis).</p>
	<p>9.10.Rekomenduojama stiprinti ir skatinti savivaldybių ir regionų klasterizaciją, atrasti tinkamus skatinimo mechanizmus, motyvuojančius savivaldybes teikti įvairias ir kokybiškas bendruomenines paslaugas asmenims su negalia.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u></p> <p>Dėl laikino atokvėpio prieinamumo didinimo - rengiamame Socialinių paslaugų įstatymo pakeitimo įstatymo projekte numatoma ne tik praplėsti socialinių paslaugų teikėjų ratą, nustatant, kad socialines paslaugas negalią turintiems asmenims artimųjų laikino atokvėpio metu galėtų teikti ir fiziniai asmenys, bet ir planuojama numatyti valstybės biudžeto tikslinę dotaciją savivaldybių biudžetams laikinam atokvėpiui finansuoti – iki 2022 gruodžio 30 d.</p> <p><i>Siekiant spartesnio ir efektyvesnio deinstitutionalizacijos proceso, rengiantis II-ajam etapui, kuris bus įgyvendinamas iš 2021-2027 m. ES investicijų lėšų, Ministerija išplėtė deinstitutionalizacijos įgyvendinimo koncepciją ir į naujo etapo planavimą įtraukė visas šalies savivaldybes. Šiuo metu kiekvienoje savivaldybėje yra rengiami Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų žemėlapiai, kurie bus integruoti į bendrus regioninius žemėlapius. Strateginis žemėlapio tikslas – parengti žmonių su negalia globos deinstitutionalizacijos strategiją, kurios pagrindu regionuose bus įgyvendinamas tolygus, tvarus ir žmogaus teisėmis grįstas perėjimas nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų. Savivaldybės,</i></p>

		<p><i>išanalizavusios ir įvertinusios savo bendruomeninių paslaugų poreikius bei prieinamumą, galės planuoti ir plėtoti alternatyvias ir prevencines institucinei globai paslaugas bei mažinti patekimo į institucijas riziką.</i></p>
16.	<p>20 STRAIPSNIS. ASMENS MOBILUMAS</p>	
	<p>2.1. Rekomenduojama gerinti prieinamumą ir pritaikomumą asmenims su negalia prie įvairių turizmo objektų.</p>	<p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u> Už turistų reikmėms naudojamus statinius, jų statybą, įrengimą, yra atsakingi jų savininkai – privatūs, vieši asmenys. Ekonomikos ir inovacijų ministerija kartu su viešąja įstaiga „Keliauk Lietuvoje“, siekdamos paskatinti populiariausių šalies turizmo objektų pritaikymą asmenims turintiems individualių poreikių, 2020 m. rudenį inicijavo, o 2021 m. pakartojo Lietuvos turistinių vietovių ir traukos objektų infrastruktūros išvystymo lygio vertinimą (https://www.lithuania.travel/lt/news/lietuvos-turistiniu-vietoviu-patrauklumo-vertinimo-tyrimas). Vienas šio vertinimo sudedamųjų aspektų yra pritaikymas neįgaliųjų ir ribotos judėsenos turistų poreikiams, pagal kurį buvo apžvelgti 1200 objektų visoje šalyje. Atlikto vertinimo rezultatai yra plačiai nušviečiami žiniasklaidos, sulaukia didelio savivaldybių susidomėjimo, kurioms pasiekti gerus suminius rezultatus ir pakilti į aukštesnę vertinimo kategoriją yra svarbus pasiekimas. Kadangi Ekonomikos ir inovacijų ministerija neturi jokios galios įpareigoti objektų savininkus laikytis teisės aktuose nustatytų statinių įrengimo reikalavimų, būtent tai ir tampa pagrindiniu motyvatoriumi siekti geresnio pritaikomumo: investuoti į pandusus, platesnes duris, klausos ar regos negalia turinčių asmenų poreikių infrastruktūrą, paslaugų pritaikomumą. Taip pat, Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2021 m. įgyvendino vietinio turizmo skatinimo priemonę „Viešosios turizmo ir poilsio infrastruktūros turistų lankytinose vietose projektų finansavimas“, kuriai buvo numatyti 4,25 mln. eurų. Finansavimo galėjo kreiptis savivaldybės, siekiančios pabaigti pradėtus ir dėl COVID-19 pandemijos nebaigtus viešosios turizmo ir poilsio infrastruktūros</p>

		<p>plėtos vietovėse, turinčiose gamtinę, kultūrinę, pramoninę, estetinę, istorinę vertę ir lankomose turistų projektus. Papildomas balas projektui buvo skiriamas už tai, kad projektu kuriama turizmo ir poilsio infrastruktūra yra skirta pritaikyti turizmo ir poilsio objektą teikti paslaugas visiems turistams, atsižvelgiant į jų fizinius apribojimus, negalią ar amžių.</p> <p>Ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengtoje Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtos programoje (toliau – Programa) atsižvelgta į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitoje pateiktas rekomendacijas dėl nuostatų įgyvendinimo turizmo srityje (gerinti galimybę asmenims su negalia pasiekti įvairius turizmo objektus, taip pat skirti daugiau dėmesio, siekiant asmenims su negalia turizmo informacijos centruose, turizmo objektuose ir jų interneto svetainėse pateikti informacijos apie jų galimybes keliauti).</p> <p>Programoje akcentuojama, kad pasaulyje kasmet keliauja vis daugiau asmenų, turinčių negalią ar specialiųjų poreikių. Prognozuojama, kad šių turistų skaičius išsaugaus daugiau kaip 20 proc. per metus. Kad tokie asmenys pasirinktų Lietuvą, kaip saugią ir draugišką šalį negalią ar specialiųjų poreikių turintiems asmenims, taip pat siekiant didinti turizmo sektoriaus konkurencingumą, svarbu, kad turistų lankomi objektai ir turistams teikiamos paslaugos būtų pritaikyti ir siūlomi visiems, atsižvelgiant į jų fizines išgales, negalią ar amžių, specialiuosius poreikius ir panašiai. Programoje planuojamos priemonės, kuriomis bus siekiama, kad turizmo objektuose būtų įrengta specialioji infrastruktūra, numatytas atitinkamas aptarnavimas, organizuotos veiklos ir parengtos ekspozicijos, pritaikytos specialiųjų poreikių turintiems asmenims.</p>
	<p>2.2. Rekomenduojama skirti daugiau dėmesio asmenų su negalia informavimui apie jų galimybes keliauti turizmo informacijos</p>	<p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u></p> <p>Lietuvos turistinių vietovių ir traukos objektų infrastruktūros išvystymo lygio vertinimas apėmė ir turizmo objektų valdomų</p>

	centruose, turizmo objektuose ir jų internetinėse svetainėse, žmonių su negalia organizacijose ir pan.	informacijų šaltiniuose (internetu svetainėse, socialiniuose tinkluose), turizmo informacijos centruose pateikiamą informaciją ir prieigą prie jos. Taip pat VšĮ „Keliauk Lietuvoje“ nuolatos rengia įvairius leidinius, teminius maršrutus, tarp kurių – tiksliniai judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikyti maršrutai ar pavieniai objektai (https://www.lithuania.travel/lt/publications , taip pat skiltis „Ką nuveikti“).
	10.2.Rekomenduojama Transporto lengvatų įstatyme sudaryti sąlygas tais atvejais, kai vienas važiuojantis asmenį su negalia palydėjęs asmuo išsaugotų teisę į nuolaidą, kai vyksta išimtinai dėl asmens su negalia poreikių.	<i>SUSISIEKIMO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
17.	<p>21 STRAIPSNIS. SAVIRAIŠKOS LAISVĖ IR LAISVĖ REIKŠTI NUOMONĖ, GALIMYBĖ GAUTI INFORMACIJĄ</p> <p>2.1. Skatinti ir aktyvinti privačias įmones, teikiančias paslaugas visuomenei, įskaitant internetu teikiamas paslaugas, visuomenės informavimo priemones, įskaitant informaciją teikiamą internetu, užtikrinti, kad jų paslaugos būtų prieinamos žmonėms su negalia, tame tarpe ir žmonėms su intelekto negalia bei skaitymo sunkumais, pritaikant informaciją skaityti lengvai suprantama kalba (angl. Easy-to-Read)..</p>	<p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u></p> <p>2020 ir 2021 m. buvo vykdomos paruošiamosios veiklos. Planuojama įgyvendinti 2022 m.</p> <p>Komitetas, vykdydamas valstybės institucijų, kurioms taikomi privalomi prieinamumo užtikrinimo reikalavimai, interneto svetainių stebėsenos veiklas, rengdamas su šia veikla susijusias ataskaitas ir jas viešindamas, kad žmonėms su intelekto negalia bei skaitymo sunkumais informacija būtų pritaikyta skaityti lengvai suprantama kalba, plačiau domėtis ir imtis priemonių dėl interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo skatina ir privačias įmones, teikiančias paslaugas visuomenei, įskaitant internetu teikiamas paslaugas, visuomenės informavimo priemones, įskaitant informaciją, teikiamą internetu, siekiant teikti paslaugas, prieinamas žmonėms su negalia.</p> <p>Komitetas taip pat numato, kad parengus aukščiau paminėtas 4 savarankiško mokymo programas, pateikti jas laisvai visiems naudotis internete, viešinant informaciją apie galimybes su jomis</p>

	<p>2.2. Numatyti mechanizmus, kurie įpareigotų valstybės institucijas pritaikyti savo interneto svetaines, užtikrinant informacijos prieinamumą žmonėms su negalia (AAA lygiu). Taip pat numatyti ir užtikrinti nepriklausomą stebėsenos mechanizmą įgyvendinimo ir kokybės monitoringui.</p>	<p>susipažinti ir suprasti prieinamumo užtikrinimo poreikį ir svarbą, plačiau visuomenei, tame tarpe ir privačias įmones.</p> <p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u></p> <p>2020 m. buvo vykdomos paruošiamosios veiklos, kurios įgyvendintos 2021 m. (toliau bus vykdoma nuolat): Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliuosius programoms aprašo patvirtinimo“, įstaigos yra įpareigos pritaikyti savo interneto svetaines ir mobiliąsias programas pagal nustatytus Europos darniojo standarto reikalavimus EN 301 549, kas atitiktų AA lygio reikalavimus. Komitetas, vykdo įgaliotos institucijos funkcijas ir atlieka įstaigų interneto svetainių atitikties prieinamumo reikalavimams (pritaikymo neįgaliesiems) stebėseną. Stebėseną atliekama remiantis Europos Komisijos pagal Direktyvos (ES) 2016/2102 reikalavimus parengta stebėsenos metodika. Siekiant įvertinti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių ir mobiliųjų programų pritaikymą neįgaliesiems 2021 m. balandžio – gruodžio mėnesiais įvykdė Tyrimą ir įpareigojo institucijas nedelsiant pašalinti rastus prieinamumo trūkumus. Tyrimo ataskaita buvo pateikta Europos Komisijai ir yra prieinama viešai.</p> <p>Taip pat užtikrinant informacijos prieinamumą žmonėms su negalia (AAA lygiu), Komitetas viešina informaciją apie geros praktikos pavyzdžius, apie pilnai pritaikytas interneto svetaines ir mobiliąsias programas, taip įstaigos skatinamos siekti prieinamumo rekomendacijų įgyvendinimo aukščiausiu įmanomu lygiu.</p>
<p>23 STRAIPSNIS. BŪSTO IR ŠEIMOS NELIEČIAMUMAS</p>		

18.	8.1.Rekomenduojama pakeisti Civilinio Kodekso 3.15 straipsnį pašalinant reikalavimus dėl teisinio veiksnio santuokos sudarymo atveju.	<p><u>TEISINGUMO MINISTERIJA</u></p> <p>Pažymime, kad Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Įgyvendinimo planas), numatyta įgyvendinti 3.2.3 veiksmą „Užtikrinus pagalbos teikimą neįgaliesiems, siekiant įgyvendinti Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvenciją, organizuoti viešąsias konsultacijas su visuomene dėl galimai veiksmingiausių priemonių, siekiant atsisakyti visiško neveiksnio instituto, parengti Civilinio kodekso ir kitų susijusių teisės aktų pakeitimų projektus“ (atsakingas vykdytojas – Teisingumo ministerija).</p> <p>Kartu atkreipiame dėmesį, kad numatyta minėto Įgyvendinimo plano 3.2.3 veiksmo pradžios data – 2023 m. II ketvirtyje. Norėtume akcentuoti, kad, siekiant atsisakyti visiško neveiksnio instituto Lietuvoje, teisinis reguliavimas turi būti tobulinamas nuosekliai ir sistemiškai, todėl tik užtikrinus pagalbos teikimą neįgaliesiems praktikoje ir įsitikinus, kad sukurtos naujos individualizuotos pagalbos neįgaliesiems priemonės yra veiksmingos, galėtų būti sprendžiama dėl neveiksnio instituto panaikinimo ar kitų sisteminių teisinio reguliavimo pakeitimų. Šiame kontekste taip pat primename, kad Įgyvendinimo plano 3.2.3 veiksmo įgyvendinimas siejamas su Įgyvendinimo plano 3.2.2 veiksmu „Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme reglamentavus asmeninės pagalbos teikimą neįgaliesiems, sukurti asmeninio asistento paslaugų teikimo sistemą“ (atsakingas vykdytojas – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija). Tik įsitikinus, kad asmeninės pagalbos teikimas</p>
-----	---	---

		neįgaliesiems vyksta skandžiai ir egzistuoja veiksminga asmeninio asistento paslaugų suteikimo sistema, t. y. yra užtikrintos ir įgyvendintos visos prielaidos suteikti pagalbą neįgaliesiems asmenims praktikoje, galės būti vykdomas ir minėtas Įgyvendinimo plano 3.2.3 veiksmas.
	24 STRAIPSNIS. ŠVIETIMAS	
19.	4.1. Rekomenduojama plėtoti įtrauktį švietime visose bendrosios paskirties mokyklose, suteikiant visiems vaikams su negalia reikiamą mokymosi ir švietimo individualius poreikius atliepančią psichologinę, specialiąją pedagoginę, specialiąją ar socialinę pedagoginę pagalbą.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.2. Rekomenduojama įgyvendinti kiekvieno vaiko, tarp jų ir negalią turinčio, teisę mokytis lygiateisiškai drauge su visais vaikais.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.3. Rekomenduojama pagerinti vaikams su negalia individualizuotą paramą ir pagalbą švietimo įstaigose bei padidinti su jais dirbančių mokytojų bei švietimo pagalbos specialistų skaičių švietimo įstaigose ir sudaryti sąlygas reikiamos specialisto pagalbos prieinamumui.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.4. Rekomenduojama plėsti psichologo ir specialiojo pedagogo paslaugų teikimą.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.5. Rekomenduojama plėsti ir plėtoti ergoterapeuto pedagogo paslaugų teikimą.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.6. Rekomenduojama sudaryti sąlygas mokiniams, besimokiusiems pagal individualizuotą ugdymo programą baigti vidurinio ugdymo programą neužkertant kelio jų galimybėms	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>

	toliau studijuoti aukštojoje mokykloje, atsižvelgiant į jų gebėjimus ir gabumus.	
	4.7. Rekomenduojama plėtoti mentorystės, konsultavimo studijų klausimais ar profesinio orientavimo pagalbos galimybes ir užtikrinti, kad informacija būtų lengvai prieinama žemesnėje socioekonominėje padėtyje gyvenantiems mokiniams su negalia, kuri padėtų besiruošiant studijuoti.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.8. Rekomenduojama iširti, kaip švietimo sistemoje patenkinamas švietimo pagalbos specialistų poreikis, koks jų darbo ir bendradarbiavimo modelis su kitais mokyklos specialistais bei kaip užtikrinamas jų kvalifikacijos kėlimas.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.9. Rekomenduojama didinti švietimo pagalbos specialistų kvalifikaciją, kad jie įgytų reikiamų kompetencijų ir Lietuvos teisės sistemoje apibrėžti įtraukties į švietimo sistemą principą.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.10. Rekomenduojama didinti mokytojų, dėstytojų ir kitų švietimo specialistų kvalifikaciją dirbti su asmenimis, turinčiais negalią.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	4.11. Rekomenduojama inicijuoti specializuotą tyrimą švietimo prieinamumo įvertinimui profesinėse ir aukštosiose mokymo įstaigose.	<i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	25 STRAIPSNIS. SVEIKATA	
20.	6.1. Rekomenduojama skleisti žinią visuomenei, kad psichikos sveikata ne mažiau svarbi nei fizinė sveikata. Siekti psichikos sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo pagal individualius kiekvieno asmens poreikius. Dalintis gerosiomis patirtimis, jog vien medikamentinis gydymas yra nepakankamas ir pažeidžiantis žmonių teisės į psichikos sveikatą užtikrinimą.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>

6.2. Rekomenduojama skatinti plėsti psichikos sveikatos sistemos dalyvių žinias ir gebėjimus žmogaus teisių klausimais, remiantis JT neįgalųjų teisių konvencija.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
6.3. Rekomenduojama suteikti prioritetą toms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms (jų plėtimui, vystymui ir tobulinimui), kurios nėra bio-medicininės (pvz.: psichologų, socialinių darbuotojų, ergo – kinezi terapeutų, logopedų, specialiai parengtų slaugytojų paslaugos).	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
6.4. Rekomenduojama plėtoti kokybiškos tęstinės nestacionarinės pagalbos, teikiamos vaikams su sudėtingesniais raidos, psichikos sveikatos, elgesio sutrikimais bendruomenėje, sistemos dalį.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
6.5. Rekomenduojama sudaryti sąlygas, atsižvelgiant į vaiko ar (asmens, vyresnio nei 18 m.) su negalia poreikius, vykti kartu į medicininės reabilitacijos įstaigas / sanatorijas tėvams (globėjams, rūpintojams).	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
6.6. Rekomenduojama skirti didesnę dėmesį, kad asmenims su negalia būtų pritaikomos gydymo (sveikatos priežiūros) įstaigos ir medicininė įranga, didinti asmenų su negalia galimybes gauti kokybiškas medicininės (įskaitant ir odontologines, ginekologines) ir reabilitacijos paslaugas lygiai su kitais asmenimis.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
6.7. Rekomenduojama siekti lygių teisių ir galimybių užtikrinimo gaunant sveikatos, reabilitacijos ir slaugos paslaugas, tobulinti etišką ir pagarbų medicinos darbuotojų požiūrį ir elgesį su pacientais, turinčiais negalia.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
6.8. Rekomenduojama vykdant viešuosius pirkimus dėl medicininės įrangos įsigijimo į pirkimo sąlygas įtraukti nuostatą dėl jos prieinamumo/tinkamumo žmonėms su negalia.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>

<p>6.9. Rekomenduojama licencijuojant sveikatos priežiūros įstaigas įvesti privalomąją nuostatą dėl įstaigos pritaikymo asmenų su negalia poreikiams, taip pat atitikimo žmogaus teisių standartams.</p>	<p><u>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA</u> <u>VALSTYBINĖ AKREDITAVIMO SVEIKATOS</u> <u>PRIEŽIŪROS VEIKLAI TARNYBA PRIE SVEIKATOS</u> <u>APSAUGOS MINISISTERIJOS</u></p> <p>Informuojame, kad vykdant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 “Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo”, 3.2. veiksmą “Neįgaliųjų teisių apsauga ir paslaugų plėtra”, Akreditavimo tarnybos direktoriaus 2022 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. T1-1220-(1.1.) “Dėl darbo grupės teisės akto projektui parengti sudarymo” sudarė darbo grupę, kurios sudėtyje dirba Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Akreditavimo tarnybos, Lietuvos kurčiųjų draugijos, Lietuvos triračių sporto asociacijos, Lietuvos žmonių su negalia sąjungos, Lietuvos aklujų sporto federacijos, Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos viltis”, Asociacijos “Savarankiškas gyvenimas” ir Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos deleguoti nariai.</p> <p>Šiai darbo grupei pavesta iki 202-09-30 parengti teisės akto, nustatančio neįgaliesiems palankios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vertinimo tvarką, projektą. Planuojamas parengti teisės aktas padės užtikrinti Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos už 2020 metus rekomendaciją</p>
<p>6.10. Rekomenduojama siekti, kad dauguma žmonių su negalia galėtų naudotis reabilitacijos paslaugomis, kurios labai prisideda prie asmenų su negalia sveikatos būklės pagerinimo.</p>	<p><i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i></p>

	6.11. Rekomenduojama pagerinti slaugos paslaugų prieinamumą ir savalaikį teikimą, užtikrinti finansiškai prieinamas medicininės reabilitacijos ir slaugos paslaugas.	<i>SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i>
	26 STRAIPSNIS. GEBĖJIMŲ IR FUNKCIJŲ LAVINIMAS IR REABILITACIJA	
21.	11.1.Rekomenduojama profesinės reabilitacijos programos nuolat keisti ir tobulinti, atsižvelgiant į besikeičiančią darbo rinką, užtikrinant kaip įmanoma daugiau į asmenį orientuotą požiūrį ir atsižvelgimą į individualius poreikius bei galimybes.	<u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u> Planuojama sudaryti tarpinstitucinę darbo grupę, kuri 2023 m. parengtų profesinės reabilitacijos naujo modelio projektą.
	11.2.Rekomenduojama teisės aktais įtvirtinti įdarbinimo su pagalba ir palaikymo/mentorystės darbo vietoje individualizuotą paslaugą.	
	11.3.Rekomenduojama profesinę reabilitaciją asmenims su negalia teikti kompleksiskai derinant tai su profesiniu konsultavimu ir lydimąją pagalba įsidarbinus.	
	27 STRAIPSNIS. DARBAS IR UŽIMTUMAS	
22.	12.1.Rekomenduojama formuojant politiką pagrindinį dėmesį skirti asmenų su negalia įdarbinimui atviroje darbo rinkoje.	<u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u> Socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė Užimtumo įstatymo pakeitimo, Socialinių įmonių įstatymo pripažinimo netekusiu galios įstatymo ir kitų lydimųjų įstatymų projektus, kuriais siekiama tobulinti ir tikslinti teisinį reguliavimą skatinant negalią turinčių asmenų dalyvavimą atviroje darbo rinkoje, atsisakant remti segreguotas darbo vietas socialinėse įmonėse, užtikrinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių efektyvumą, sudaryti teisinės prielaidas skatinti darbdavius pritaikyti darbo vietas ir jų aplinką negalią turintiems asmenims, didinti jų įdarbinimo tvarumą bei taikyti priemones, veikiančias prevenciškai ir padedančias išvengti negalią įgijusių darbuotojų iškritimo iš darbo rinkos. Bus diegiamos naujos ir tobulinamos esamos paslaugos ir aktyvios darbo rinkos politikos priemonės ieškantiems
	12.2.Rekomenduojama numatyti priemones asmenų su negalia informuotumui apie teikiamas paslaugas užimtumo srityje didinimui. Plėtoti naujas paslaugas, tokias, kaip įdarbinimas su pagalba, darbo asistentas, lydimoji pagalba įsidarbinant ir įsidarbinus, ir pan.	

		<p>darbo žmonėms su negalia ar darbuotojams tapus neįgaliais, užtikrinančios spartesnę žmonių su negalia integraciją į darbo rinką ir/ar išlikimą darbo rinkoje.</p> <p>Įstatymų projektai įtraukti į Vyriausybės siūlomų Seimo IV (pavasario) sesijos įstatymų ir Seimo nutarimų projektų sąrašą.</p> <p>Numatoma priėmimo data – iki 2022 m. birželio 30 d., įsigaliojimo - 2023 m. sausio 1 d.</p>
28 STRAIPSNIS. PAKANKAMAS GYVENIMO LYGIS IR SOCIALINĖ APSAUGA		
23.	<p>2.1. Atsižvelgiant į skurdo rizikos lygio didėjimą asmenų su negalia tarpe, rekomenduojama didinti neapmokestinamų pajamų dydį žmonėms su negalia, jų tėvams ar kitiems teisėtiems globėjams.</p>	<p>FINANSŲ MINISTERIJA</p> <p>Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio nuostatas, asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas tam tikras riboto darbingumo, arba specialiųjų poreikių, arba neįgalumo lygis, nuo minėto įstatymo įsigaliojimo (2003 metų) buvo nustatytas didesnis neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – individualus NPD) lyginant su bendruoju NPD, taikomu kitiems asmenimis. Taip pat pažymėtina, kad keičiant Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio nuostatas dėl NPD didinimo, individualus fiksuoto dydžio NPD taip pat būdavo nuosekliai peržiūrimas ir didinamas. Kalbant apie tolesnį individualaus NPD didinimą, norėtume atkreipti dėmesį, kad 2022 m. balandžio 13 d. Vyriausybė pateikė Lietuvos Respublikos Seimui Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo siūloma minėtų socialiai jautrių asmenų grupių atžvilgiu didinti NPD nuo 740 eurų iki 870 eurų (didesnį neįgalumą, specialiųjų poreikių lygį ar mažesnį darbingumą turintiems asmenims) ir nuo 690 eurų iki 810 eurų (mažesnį neįgalumą, specialiųjų poreikių lygį ar didesnį darbingumą turintiems asmenims), numatant jo taikymą nuo šių metų pradžios, t.y. apskaičiuojant ir deklaruojant 2022 m. ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas.</p>

<p>3.1. Atsižvelgiant į skurdo rizikos lygio didėjimą asmenų su negalia tarpe, rekomenduojama įdiegti skatinamąsias ar lengvinamąsias priemones steigti savo dirbtuves, mažas įmones ar pan. lengvatinėmis sąlygomis.</p>	<p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u> Tikslinių priemonių neturime. Ekonomikos ir inovacijų ministerija netiesiogiai prisideda prie asmenų su negalia verslumo skatinimo per vykdomą priemonę “Skatinti verslumą ir kurti paskatas įmonių augimui“. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos priemonėse gali dalyvauti visi, tačiau žmonėms su negalia tai yra puikios priemonės tobulinti verslumo įgūdžius.</p>
<p>13.1. Rekomenduojama peržiūrėti visą „Specialiųjų poreikių“ bei „Neįgalumo ir darbingumo“ nustatymo sistemą ir tvarkas. Šiuo metu šie procesai ir tvarkos vis dar labiausiai yra pagrįsti medicininiu modeliu, taigi neatitinka Konvencijos nuostatų, nes labiausiai yra pagrįsti mediciniais asmens duomenimis. Terminas „Specialieji poreikiai“ yra stigmatizuojantis ir Konvencijos nuostatų bei standartų kontekste, žmogaus teisėmis grįstą požiūrį labiau atspindėtų rekomenduotinas terminas „Individualūs poreikiai“.</p>	<p><u>SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA</u> Į XVIII Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą įtraukta priemonė „Parnginti naują negalios nustatymo modelį, atitinkantį asmens individualius poreikius“, kurios atsakingi vykdytojai yra Sveikatos apsaugos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Įgyvendinant šią priemonę, planuojama peržiūrėti negalios nustatymo reguliavimą ir jį tobulinti skiriant didesnę svorį asmens gebėjimams, aplinkos kliuviniams įvertinti. Taip pat rengiamas Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo pakeitimo projektas (nauja redakcija), atsisakant jame naudojamos sąvokos „specialieji poreikiai“ Įsigaliojimo data numatoma 2023 m. liepos 1 d.</p>
<p>29 STRAIPSNIS. DALYVAVIMAS POLITINIAME IR VISUOMENĖS GYVENIME</p>	
<p>2.1. Rekomenduojama skatinti, kad politinės partijos savo kampanijų medžiagą pateiktų įvairiais formatais, kad ji būtų prieinama ir suprantama žmonėms su negalia.</p>	<p><u>VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA</u> Nuo 2020 m. politinės kampanijos dalyviai yra informuojami apie rekomendacijas savo rinkimų kampanijos medžiagą pateikti ne tik įprastais formatais, bet ir asmenims su įvairiomis negaliomis pritaikytais formatais. Nuo 2016 m. politinės kampanijos dalyviai yra įpareigojami savo rinkimų programas pateikti specialia, lengvai rinkėjams suprantama kalba (Easy to read). Vyriausioji rinkimų komisija,</p>

24.		bendradarbiaudama su Lietuvos sutrikusio intelekto globos bendrijos „Viltis“ atstovais, rengia specialų leidinį apie balsavimo procedūras šiems asmenims suprantama kalba, bei įtraukia į jį lengvai suprantama kalba parašytas kandidatų programas.
	2.2. Rekomenduojama peržiūrėti balsavimo patalpos įrengimo tvarkos aprašą ir tobulinti jį, bendradarbiaujant su asmenų su negalia teises atstovaujančiomis NVO.	<p><u>VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA</u></p> <p>Prieš kiekvienus visuotinius rinkimus rengiami susitikimai su nevyriausybių organizacijų atstovais, siekiant išsiaiškinti, kaip pagerinti balsavimo procesą asmenims, susiduriantiems su negalia. Balsavimo patalpos įrengimo tvarkos aprašas kas kartą yra atnaujinamas priklausomai nuo pateiktų pastabų ir galimybių įgyvendinti gautus pasiūlymus.</p>
	2.3. Rekomenduojama remti ir skatinti visuomenės švietimą dėl asmenų su negalia politinių ir visuomeninių teisių užtikrinimo.	<p><u>VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA</u></p> <p>Apygardų ir apylinkių rinkimų komisijoms prieš rinkimus yra rengiami specialūs mokymai apie bendravimo su asmenimis, susiduriančiais su negalia, ypatumais.</p> <p>Covid-19 pandemijos laikotarpyje vykusių rinkimų metu rinkėjai socialiniuose tinkluose, per radiją ir televiziją bei internetinėje spaudoje buvo kviečiami praleisti eilėje asmenis, susiduriančius su negalia.</p> <p>Mokomoji bei informacinė rinkimų medžiaga yra pritaikoma asmenims, susiduriantiems su įvairiomis negaliomis (turinys įgarsinamas, titruojamas, verčiamas į gestų kalbą), kas užtikrina vienodą informacijos prieinamumą visiems rinkėjams.</p>
25.	<p>30 STRAIPSNIS. DALYVAVIMAS KULTŪRINIAME GYVENIME, AKTYVUS POILSIS, LAISVALAIKIS IR SPORTAS</p> <p>3.1. Rekomenduojama, kad modernizuojant ir renovuojant kultūros įstaigas visada turi būti vadovaujamosi Statybinio</p>	<p><u>KULTŪROS MINISTERIJA</u></p>

<p>reglamento 2.03.01:2019 nuostatomis bei turi būti taikomi universalaus dizaino principai.</p>	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad Statybos techninio reglamento 2.03.01:2019 laikymasis yra privalomas visuose kultūros paskirties pastatuose, tad rekomendacija jo laikytis yra netikslinga. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Kultūros ministerija neformuoja valstybės politikos architektūros srityje, tą daro Aplinkos ministerija. Nepaisant to, Kultūros ministerija planuoja įkurti Kauno pašto pastate Nacionalinį architektūros institutą, kurio vienas iš pagrindinių tikslų būtų gerinti architektūros kokybę ir visuomenės įtraukimą į planavimo procesus. Šį institutą planuojama įkurti 2023 m.</p>
<p>3.2.Rekomenduojama įtvirtinti reikalavimą dėl kultūros paveldo objektų pritaikymo visiems visuomenės nariams, įskaitant asmenis su negalia, remiantis universalaus dizaino principais.</p>	<p><u>KULTŪROS MINISTERIJA</u></p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad Statybos techninio reglamento 2.03.01:2019 laikymasis yra privalomas visuose visuomenei prieinamuose pastatuose, tame tarpe ir pastatuose, kurie yra laikomi kultūros paveldu, tad rekomendacija yra laikytina netikslinga. Privačiai nuosavybei priskirtiniams kultūros paveldo objektams toks reglamentavimas negali būti privalomas. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Kultūros ministerija neformuoja valstybės politikos architektūros srityje tą daro Aplinkos ministerija. Nepaisant to, Kultūros ministerija planuoja įkurti Kauno pašto pastate Nacionalinį architektūros institutą, kurio vienas iš pagrindinių tikslų būtų gerinti architektūros kokybę ir visuomenės įtraukimą į planavimo procesus. Šį institutą planuojama įkurti 2023 m.</p>
<p>4.1. Rekomenduojama renovuojant statinius atsižvelgti į Statybos techninio reglamento patvirtinimo nuostatas.</p>	<p><u>APLINKOS MINISTERIJA</u></p> <p><u>Rekomendacija įgyvendinta.</u></p> <p>Vadovaujantis Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies nuostata, „jeigu pastatuose ir inžineriniuose statiniuose statybos darbai vykdomi pagal statybos, rekonstravimo, pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto</p>

		<p>aprašą statiniuose, kurių sąrašą tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, arba keičiama statinių paskirtis į šiame sąrašė nurodytą paskirtį, tokius pastatus ir inžinerinius statinius būtina pritaikyti specialiesiems neįgaliųjų poreikiams, vadovaujantis normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimais <...>“. Vadovaujantis statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ 1 punkto nuostata, „statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (toliau – Reglamentas) nustato reikalavimus rengiant statinių, nurodytų Reglamento 1 priede, statybos, rekonstravimo, pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto aprašą arba keičiant statinių paskirtį į nurodytą Reglamento 1 priede paskirtį. Atnaujinant (modernizuojant), rekonstruojant ar remontuojant reglamento 1 priede nurodytus statinius, reglamento nuostatos taikomos tik atnaujinimo (modernizavimo), rekonstravimo ar remonto metu pertvarkomoms statinio dalims, ši išimtis netaikoma, kai keičiama statinių paskirtis. Sprendimas pritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektus neįgaliųjų specialiesiems poreikiams priimamas Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo [5.1] 11 straipsnio 3 dalies nustatyta tvarka“.</p>
	<p>4.1. Rekomenduojama, kad modernizuojant ir renovuojant turizmo objektų įstaigas visada turi būti vadovaujamosi Statybinio reglamento 2.03.01:2019 nuostatomis bei turi būti taikomi universalus dizaino principai.</p>	<p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u> Pažymime, kad Statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ nustato reikalavimus rengiant statinių, nurodytų Reglamento 1 priede, statybos, rekonstravimo, pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto aprašą arba keičiant statinių paskirtį į nurodytą Reglamento 1 priede paskirtį. Atnaujinant (modernizuojant), rekonstruojant ar remontuojant reglamento 1 priede nurodytus statinius, reglamento nuostatos taikomos tik atnaujinimo (modernizavimo),</p>

		<p>rekonstravimo ar remonto metu pertvarkomoms statinio dalims, ši išimtis netaikoma, kai keičiama statinių paskirtis.</p> <p>Už Reglamento taikymą yra atsakinga Aplinkos ministerija ir Valstybinė teritorijų planavimo ir statybų inspekcija.</p> <p>Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2021 m. gruodžio mėn. patvirtino Reikalavimų kurorto ir kurortinės teritorijos statusui suteikti tvarkos aprašo pakeitimą, kuriame įtvirtino reikalavimus pastatams ir aplinkai, kad jie būtų pritaikyti neįgaliems ir spec. poreikių turintiems asmenims. Nepaisant to, kad Statybos techninis reglamentas nustato jau pastatytų statinių priežiūros tvarką bei statinių naudojimo reikalavimus, tame tarpe ir statinių naudojimo reikalavimus neįgaliams, tačiau problema išlieka aktuali - nepritaikytų arba tik „teoriškai pritaikytų“ (neužvažiuojami pandusai, per siauros durys ir pan.) pastatų ir jų įrengimo problema yra susijusi su tuo, kad ne kiekviena savivaldybė šią funkciją atlieka nepriekaištingai. Ekonomikos ir inovacijų ministerija siekia, kad šios problemos bent jau kurortuose ir kurortinėse teritorijose būtų išspręstos.</p>
	<p>4.2. Rekomenduojama įtvirtinti reikalavimą dėl turizmo ir rekreacijos objektų pritaikymo visiems visuomenės nariams, įskaitant asmenis su negalia, remiantis universalaus dizaino principais.</p>	<p><u>EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA</u></p> <p>Pažymime, kad Statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ nustato reikalavimus rengiant statinių, nurodytų Reglamento 1 priede, statybos, rekonstravimo, pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto aprašą arba keičiant statinių paskirtį į nurodytą Reglamento 1 priede paskirtį. Atnaujinant (modernizuojant), rekonstruojant ar remontuojant reglamento 1 priede nurodytus statinius, reglamento nuostatos taikomos tik atnaujinimo (modernizavimo), rekonstravimo ar remonto metu pertvarkomoms statinio dalims, ši išimtis netaikoma, kai keičiama statinių paskirtis.</p>

		<p>Už Reglamento taikymą yra atsakinga Aplinkos ministerija ir Valstybinė teritorijų planavimo ir statybų inspekcija.</p> <p>Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2021 m. gruodžio mėn. patvirtino Reikalavimų kurorto ir kurortinės teritorijos statusui suteikti tvarkos aprašo pakeitimą, kuriame įtvirtino reikalavimus pastatams ir aplinkai, kad jie būtų pritaikyti neįgaliesiems ir spec. poreikių turintiems asmenims. Nepaisant to, kad Statybos techninis reglamentas nustato jau pastatytų statinių priežiūros tvarką bei statinių naudojimo reikalavimus, tame tarpe ir statinių naudojimo reikalavimus neįgaliesiems, tačiau problema išlieka aktuali - nepritaikytų arba tik „teoriškai pritaikytų“ (neužvažiuojami pandusai, per siauros durys ir pan.) pastatų ir jų įrengimo problema yra susijusi su tuo, kad ne kiekviena savivaldybė šią funkciją atlieka nepriekaištingai. Ekonomikos ir inovacijų ministerija siekia, kad šios problemos bent jau kurortuose ir kurortinėse teritorijose būtų išspręstos.</p>
	<p>5.1. Rekomenduojama aktyvinti vaikų su negalia sportą, užtikrinti jiems galimybes dalyvauti žaidimuose, laisvalaikio ir sporto veikloje lygiai su kitais vaikais.</p>	<p><i>ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA INFORMACIJOS NEPATEIKĖ</i></p>
	<p>5.2. Rekomenduojama užtikrinti, kad visiems mokiniams su negalia būtų sudarytos sąlygos lankyti fizinio ugdymo pamokas mokymo įstaigose.</p>	
<p>31 STRAIPSNIS. STATISTIKA IR DUOMENŲ RINKIMAS</p>		
	<p>1.2. Rekomenduojama Statistikos Departamentui pagal savo kompetencijas rinkti ir skelbti statistinius duomenis susijusius su negalia, pateikiant juos atitinkamai pagal lytį, amžių, negalia, gyvenamą vietą, geografiją ir gaunamos paramos tipą.</p>	<p><u>LIETUVOS STATISTIKOS DEPARTAMENTAS</u> Lietuvos statistikos departamentas (toliau – departamentas) vadovaudamasis Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymu, įsteigė Valstybės duomenų valdysenos informacinę sistemą (toliau – VDV IS), skirtą valstybės informacinių sistemų, registrų ir kitų šaltinių duomenims tvarkyti ir kaupti.</p>

26.

VDV IS pagrindu yra galimybė panaudoti valstybės kaupiamus duomenis juos jungiant, analizuojant ir rengiant išsamesnę statistinę informaciją.

Departamentas, naudodamas VDV IS kaupiamus administracinių šaltinių duomenis, parengė ir paskelbė statistinę informaciją apie vaikus, kuriems pirmą kartą pripažintas neįgalumas (pagal neįgalumo lygį, lytį, gyvenamąją vietovę, ligų grupes, amžiaus grupes, savivaldybes), ir darbingo amžiaus asmenis, kuriems pirmą kartą nustatytas sumažėjęs darbingumo lygis (pagal lytį, darbingumo lygį, amžiaus ir ligų grupes, savivaldybes).

Iki galo integravus į VDV IS administracinių šaltinių duomenis, nuo 2023 m. bus rengiama statistinė informacija apie visus asmenis, turinčius negalią pagal lytį, amžių, negalios sunkumą, gyvenamąją vietovę, administracinę teritoriją.

Departamentas taip pat informuoja, kad 2022 m. tęsia darbus, atlieka palyginamus tarp Europos Sąjungos valstybių socialinius statistinius tyrimus (pajamų ir gyvenimo sąlygų ir gyventojų užimtumo) ir rengs bei skelbs statistinę informaciją apie suaugusių neįgalių asmenų (t. y. tų, kurių įprastinė veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo apribota ne mažiau kaip 6 mėnesius) ir asmenų, neturinčių negalios, sveikatos būklę, gyvenimo lygį ir kitus rodiklius (savo sveikatos vertinimas, nepatenkintas sveikatos priežiūros paslaugų poreikis, būsto problemos pagal veiklos apribojimą, lytį, amžiaus grupes; skurdo rizikos lygis pagal veiklos apribojimą, lytį, amžiaus grupes, ekonominius sunkumus) Oficialiosios statistikos portale <https://osp.stat.gov.lt/tarptautiniams-palyginimams-apie-asmenis-su-negalia>.

Įgyvendindamas Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. rugsėjo 8 d. įsakymu Nr. A1-817 patvirtintą Neįgaliųjų socialinės integracijos 2021–2023 metų veiksmų planą, departamentas kaip ir kasmet atliko Socialinių paslaugų statistinį tyrimą, kurio pagrindu

		<p>rengs statistinę informaciją apie socialinių paslaugų teikimą neįgaliesiems namuose, dienos centruose ir stacionariose globos įstaigose (globos įstaigų suaugusiems neįgaliesiems skaičius pagal įstaigos tipą ir savivaldybes; gyventojų skaičius globos įstaigose suaugusiems neįgaliesiems pagal lytį, amžiaus grupes, įstaigos tipą, savivaldybes; savarankiško gyvenimo namų seneliams ir suaugusiems neįgaliesiems skaičius ir gyventojų juose skaičius pagal įstaigos tipą; savivaldybių suteiktų paslaugų neįgaliesiems gavėjų skaičius).</p> <p>Departamentas, įgyvendindamas 2007 m. balandžio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr.458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS), rengs ir skelbs statistinę informaciją apie socialinės apsaugos programų pajamas ir išlaidas (skaičiuojama vadovaujantis ESSPROS vadovu (2019 m. redakcija). Oficialiosios statistikos portale skelbiama statistinė informacija apie socialinės apsaugos išlaidas išmokoms negalios atveju (pinigais ir natūra) pagal išmokų ir paslaugų tipus https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize.</p> <p>Visa statistinių tyrimų ir administracinių šaltinių pagrindu parengta statistinė informacija skelbiama Oficialiosios statistikos portale teminėse lentelėse https://osp.stat.gov.lt/statistika-apie-asmenis-su-negalia-rengiama-igyvendinant-nacionalinius-teises-aktus ir Rodiklių duomenų bazėje https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/ pagal Oficialiosios statistikos portalo 2022 m. kalendorių.</p>
--	--	---